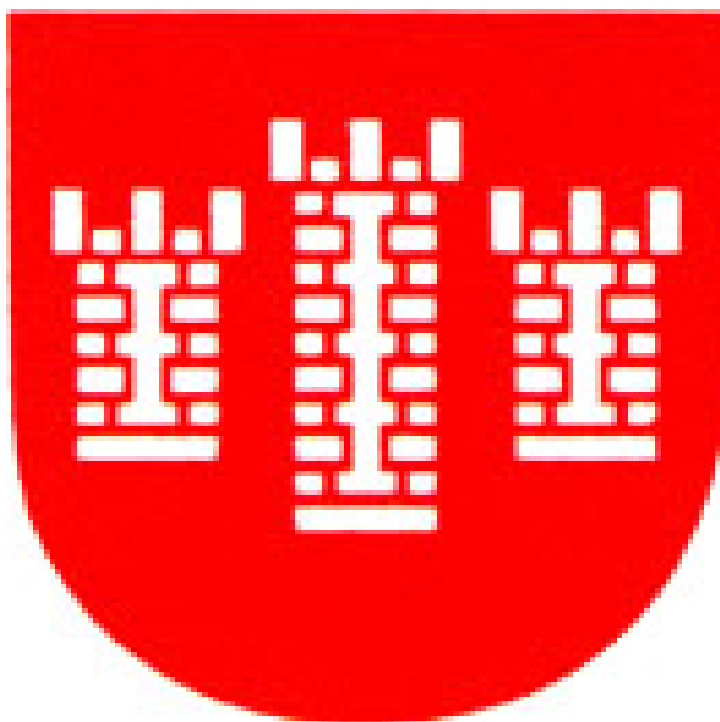

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH
SLUŽIEB**
Mesto Považská Bystrica

Obsah

Úvod	5
1. Sociologické a demografické údaje mesta	6
1.1. Obyvateľstvo	7
1.2. Školstvo	9
1.3. Služby	9
2. Legislatíva a terminológia v sociálnej oblasti	11
2.1. Národná legislatíva a dokumenty	13
2.2. Miestna legislatíva a dokumenty	14
2.3. Zákon o sociálnych službách	14
2.3.1. Poskytovanie sociálnych služieb	15
2.3.2. Druhy sociálnych služieb	16
2.3.3. Formy sociálnych služieb	17
2.3.4. Druhy činností pri poskytovaní sociálnych služieb	17
2.3.5. Pôsobnosť mesta	19
2.3.6. Komunita a komunitný rozvoj	20
2.4. Sociálne bývanie	21
2.5. Núdzna	22
3. Sociálna analýza	24
3.1. Analýza vonkajšieho prostredia	24
3.1.1. Sociologické faktory	24
3.1.2. Technologické faktory	24
3.1.3. Ekonomické faktory	24
3.1.4. Politické faktory	25
3.2. Analýza vnútorného prostredia	25
3.2.1. Nezamestnanosť	25
3.2.2. Sociálne znevýhodnené skupiny	25
3.2.3. Uchádzači o zamestnanie	26
3.2.4. Sociálne dávky	28
3.2.5. Sociálnoprávna ochrana a sociálna kuratela	30
4. Sociálne bývanie	32
5. Inštitúcie pôsobiace v sociálnej oblasti	33
6. Financovanie sociálnej oblasti	36
6.1. Rozpočet mesta	37
6.1.1. Pomoc občanom v hmotnej núdzi	37
6.1.2. Obnova rodinných pomerov	38
6.1.3. Podpora seniorov	39
6.2. Financovanie terénnych služieb	39
6.2.1. Opatrovateľská služba	39
7. Inštitucionálne služby verzus terénne služby	40
7.1. Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb, identifikácia najzávažnejších problémov a pripomienok	40
8. Analýza stavu sociálnych služieb (porovnanie dostatkovosti a variability služieb)	43
8.1. Metodika spracovania	43

8.2. Predpokladané potreby sociálnych služieb, dostatkovosť / nedostatkovosť	43
8.2.1. Seniori	43
8.2.2. Zdravotne postihnutí občania	45
8.2.3. Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami	47
8.2.4. Sociálne poradenstvo a prevencia	48
8.2.5. SWOT analýza sociálnych služieb	49
8.3. Sociálnoprávna ochrana detí a mladistvých	50
8.3.1. SWOT analýza SPO	51
8.3.2. Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia	53
9. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb	56
10. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb	60
11. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb	61
12. Záverečné ustanovenie	61
Príloha č.1 Metodika k implementácii inovatívneho programu – „Mosty z chudoby“ – MANUÁL	62
I. STRATEGICKÁ ČASŤ	62
1. Porozumenie základných pojmov – definície	62
2. Hlavné zámery stratégie „Mosty z chudoby“	63
3. Filozofia chápania a spracovania problematiky „chudoby“	64
3.1. Východiská filozofie	65
3.2. Skryté pravidlá spoločenskej triedy predstavujú mentálny obraz toho, ako jednotlivé spoločenské triedy budujú alebo naopak ničia svoju ekonomickú istotu a stabilitu.	65
4. Hlavná metóda práce	67
5. Hlavné princípy	68
6. Hlavné príčiny chudoby	69
7. Prekážky zapríčinené chudobou	70
II. REALIZAČNÁ ČASŤ	72
1. Časť a) – konkrétna práca na úrovni komunít mesta	74
1.1. Práca s jednotlivcom a rodinou	74
1.1.1. Postup jednotlivých krokov:	74
1.2. Práca s komunitou - rozvoj ľudského a sociálneho kapitálu	75
1.2.1. Úlohy riešiteľov ekonomických tried pri tvorbe udržateľnosti komunít	76
1.3. Vyhodnocovanie a monitorovanie pokroku	77
1.4. Budovanie spolupráce – premostenie	78
1.5. Fórum udržateľnosti	80
2. Časť b.) – práca na úrovni mesta	80
2.1. Vytvoriť podporný systém pomoci a prepojenia spolupráce Medzi mestom a mestskými časťami	80
2.1.1. Vytvoriť koordinačné centrum pre riešenie udržateľnosti komunít v meste (Centrum udržateľnosti)	80
2.1.2. Založiť mestskú nadáciu	81
2.2. Financovanie	81
2.2.1. Finančné zdroje	81

Zoznam Tabuliek

Tabuľka č.1 Prehľad počtu obyvateľov podľa pohlavia a základných ekonomických skupín v meste Považská Bystrica	7
Tabuľka č.2 Index starnutia obyvateľstva mesta Považská Bystrica	8
Tabuľka č.3 Prírastok (-úbytok) obyvateľstva sťahovaním (‰)	8
Tabuľka č.4 Prírodný prírastok (-úbytok) obyvateľstva (‰)	8
Tabuľka č.5 Sobášnosť, rozvodovosť (‰)	8
Tabuľka č.6 Bývajúce obyvateľstvo v rokoch 1991 a 2001 podľa Náboženstva	8
Tabuľka č.7 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Považská Bystrica	9
Tabuľka č.8 Počet podnikateľských subjektov v meste Považská Bystrica	9
Tabuľka č.9 Počet podnikov podľa hospodárskej štruktúry v meste Považská Bystrica	10
Tabuľka č.10 Z dostupných informácií bol zostavený prehľad o počte uchádzačov o zamestnanie (údaj k 31.12. daného roka)	25
Tabuľka č.11 Vybrané ukazovatele sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v meste	30
Tabuľka č.12 Rozpočet podprogramu bežných výdavkov - Pomoc občanom v hmotnej núdzi	37
Tabuľka č.13 Rozpočet podprogramu kapitálových výdavkov - Pomoc občanom v hmotnej núdzi	38
Tabuľka č.14 Rozpočet podprogramu bežných výdavkov - Obnova rodinných pomerov	38
Tabuľka č.15 Rozpočet podprogramu bežných výdavkov – Podpora seniorov	39
Tabuľka č.16 Rozpočet podprogramu kapitálových výdavkov – Podpora seniorov	39
Tabuľka č.17 Rozpočet podprogramu bežných výdavkov - Opatrovateľská služba zahŕňa dennú opatrovateľskú starostlivosť	39
Tabuľka č. 18 Počet poskytovateľov sociálneho poradenstva v meste Považská Bystrica	48
Tabuľka č.19 Vybrané ukazovatele sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v meste	51
Tabuľka č.20 Orientačné údaje o potrebe sociálnych služieb v oblasti starostlivosti o deti a rodinu	51

Úvod

Transformácia sociálnych služieb je súčasťou demokratizácie našej spoločnosti od roku 1989. Cieľom integračných procesov je pripraviť podmienky pre život občanov so špecifickými zdravotnými a sociálnymi problémami v ich prirodzenom prostredí. Nový zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. zavádza štandardizáciu sociálnych služieb do praxe, čo znamená dôraz na kvalitu, individuálny prístup práce kužívateľom sociálnych služieb a preferovanie komunitných foriem sociálnych služieb. Taktiež z uvedeného zákona o sociálnych službách vyplýva pre samosprávu obcí a miest povinnosť vypracovať komunitný plán rozvoja sociálnych služieb, ktoré budú poskytované v súlade s potrebami občanov, dostatkové, variabilné a dostupné.

Stratégia rozvoja sociálnych služieb mesta v predkladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť mesta a prioritne podporuje rozvoj:

- komunitných a terénnych sociálnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- odborného a osobnostného rastu zamestnancov poskytujúcich sociálne služby
- partnerskej spolupráce

Predkladaná analytická a strategická časť komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb mesta Považská Bystrica je podkladovým materiálom pre tvorbu akčného plánu s postupnou realizáciou do roku 2015. Rieši rozvoj sociálnych služieb z hľadiska dostatkovosti / nedostatkovosti jednotlivých druhov a typov sociálnych služieb, proporcionálnosti / vyváženosti služieb, kvality poskytovaných sociálnych služieb, osobnostného rastu zamestnancov v sociálnych službách, prácu s chudobnými ľuďmi v exklúzii a komunitou – využívanie zdrojov, rozvoj ľudského, sociálneho a ekonomického kapitálu komunity.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov mesta a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými sociálnymi službami v meste, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity mesta.

1. Sociologické a demografické údaje mesta

Poloha mesta:

Oblasť mesta Považská Bystrica sa nachádza v hornej časti Považského Podolia, pričom na východe, juhu a západe na jeho územie zasahujú výbežky Strážovských vrchov a na severe výbežky Javorníkov.

Považská Bystrica leží v nadmorskej výške od 288m n. m. do cca 390m n. m.

Vznik mesta:

Považská Bystrica sa rozprestiera v severnej časti Považského Podolia, v obkolesení Súľovských a Strážovských vrchov a pohoria Javorníky. Výhodná geografická poloha Bystrice umožňovala rozvoj obchodu, pretože popri Váhu viedli obchodné i vojenské cesty na Moravu, do Poľska a Uhorska. Výsledky archeologických výskumov dokazujú, že územie dnešného mesta bolo osídlené skôr, ako sú datované prvé listinné zmienky o Bystrici. V tomto období mesto nebola osídlená sústredene, ale na spôsob praslovanského osídlenia, o čom svedčia aj miestne názvy z okolia Bystrice – Hradište, Žiar, Hrádek. Najstarší hodnoverný písomný údaj o (Považskej) Bystrici pochádza z r. 1330, r. 1332 – 1337 sa spomína bystrická fara. V písomných prameňoch z čias Matúša Čáka Trenčianskeho sa prvýkrát spomína aj Považský hrad. Postavili ho v druhej polovici 13. storočia. Tri štvorboké veže zabezpečovali hrad a okolité osady proti nepriateľom. Pravdepodobne preto boli tieto veže prevzaté aj do erbu mesta. Bystrický hrad ako kráľovský majetok spravovali kasteláni. Prvým historicky doloženým kastelánom bol v r. 1325 župan Alexander, sudca kráľovského dvora Castellanus de Bystricha. Právne postavenie obyvateľov Bystrice v tom čase bolo totožné s postavením iných poddaných, žijúcich na kráľovskom majetku. Podliehali veliteľovi Bystrického hradu, kráľovskému kastelánovi a župnej vrchnosti, čo sa týkalo poplatníctva a súdництва. Zmena v právnom postavení obyvateľstva Bystrice nastáva až okolo r. 1399, kedy panovník Žigmund dáva hrad do dočasného užívania za „zásluhy“ veľmožovi poľského pôvodu Sudivojovi z Ostrorogu, haličskému palatínovi. Sudivojovi sa pripisuje začiatok zveľadovania obce. V tomto období mala Bystrica málo obyvateľov, boli to prevažne roľníci a málo remeselníkov, ktorí boli potrební pre hrad a rozvoj obce. Preto Sudivoj udeľuje meste so súhlasom kráľa výsady. Na zlepšenie hmotných pomerov obce pripája k Bystrici Kvašov a Moštenec. Veľký význam pre Považskú Bystricu má rok 1506, v ktorom bola vydaná prvá trvalá ústava Articuli Podmanickyani. Požiar v r. 1543 zničil skoro celý hrad. Jeho zvyšok nebol od konca 17. storočia upravený. V Považskej Bystrici a okolí sa však zachovalo niekoľko významných historických stavieb, ktoré dokumentujú vyspelosť a kultúrnu úroveň jej obyvateľov v minulých storočiach. Jednou z pamiatok je renesančno-barokový kaštieľ v miestnej časti Orlové. Od 16. storočia sa v meste rozvíjali remeslá, z ktorých prosperovalo najmä hrnčiarstvo, kožušníctvo a krajčírstvo. Koncom 19. storočia a v meste Považská Bystrica začal rozvíjať drevársky priemysel, vznikali menšie továrne. Podstatný rozvoj zaznamenalo mesto od roku 1928, kedy začala výstavba pobočného závodu Brnenskej zbrojovky – Považské strojárne. Vývoj zamestnanosti a štruktúru hospodárstva v meste a okrese po roku 1989 výrazne ovplyvnila likvidácia špeciálnej výroby a poľnohospodárskych družstiev. Utlmenie výroby v Považských strojárňach, ktoré dovtedy predstavovali dominantu v oblasti hospodárskeho, spoločenského a kultúrneho rozvoja mesta malo za následok obrazne povedané „prerušenie prívodu kyslíka pre organizmus, ktorý bol na neho

roky odkázaný a zvyknutý“. Zrútenie sa gigantu Považských strojární podnietilo vznik najmä stredného a malého podnikateľského sektora, ktorý má prioritné postavenie v oblasti rozvoja mesta.

Názov mesta:

Považská Bystrica

Erb mesta:

Erb mesta Považská Bystrica tvorí červený štít, v ktorom sú tri samostatne stojace strieborné veže ukončené cimburím. Najstaršie použitie symbolu troch veží v pečati Považskej Bystrice pochádza z roku 1506, hoci zachované dokumenty hovoria o používaní mestskej pečate už na začiatku 15. storočia. Vývoj erbu sa často stretol s nepochopením, a tak sa tri veže zakončené cimburím zmenili v 18. storočí na tri stĺpy s tromi kráľovskými korunami. Taktiež sa v ďalšom vývoji objavujú stĺpy ukončené korunkami, ale aj tromi guľami, či vázami. Mesto však dnes dôsledne používa heraldicky správnu podobu svojho erbu, pretože vychádza z najstaršieho historického mestského symbolu troch veží.

1.1. Obyvateľstvo

Tabuľka č.1 Prehľad počtu obyvateľov podľa pohlavia a základných ekonomických skupín v meste Považská Bystrica

Počet obyvateľov (v %)									Priemerný vek		
predproduktívny vek			produktívny vek			poproduktívny vek					
(0 - 14)			(15 - 59 muži, 15 - 54 ženy)			(60 ⁺ muži, 55 ⁺ ženy)			muži	ženy	spolu
muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
15,28	13,78	14,52	71,34	60,93	66,03	13,39	25,29	19,45	36,70	39,43	38,09

Zdroj: Štatistický úrad SR 2008

Tabuľka č.2 Index starnutia obyvateľstva mesta Považská Bystrica

Index starnutia			
100x ((poprod. vek)/(predprod. vek))			
muži	ženy	spolu	
87,60	183,49	133,99	

Zdroj: Štatistický úrad SR 2008

Tabuľka č.3 Prírastok (-úbytok) obyvateľstva sťahovaním (‰)

Ukazovateľ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Prist'ahovaní	428	262	316	298	257	322	259	287
Vyst'ahovaní	508	495	501	473	505	406	467	468
Prírastok (-úbytok) sťahovaním	-80	-233	-185	-175	-248	-84	-208	-181

Zdroj: Mestský úrad Považská Bystrica 2009

Tabuľka č.4 Prirodzený prírastok (-úbytok) obyvateľstva (‰)

Ukazovateľ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Narodení živo	314	334	350	340	338	356	370	378
Zomretí	306	314	302	295	300	307	323	353
Prirodzený prírastok (-úbytok)	8	20	48	45	38	49	47	25

Zdroj: Mestský úrad Považská Bystrica 2009

Tabuľka č.5 Sobášnosť, rozvodovosť (‰)

Ukazovateľ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sobáše	175	170	167	164	169	170	162	172
Rozvody	57	91	68	94	80	81	81	84

Zdroj: Mestský úrad Považská Bystrica 2009

Tabuľka č.6 Bývajúce obyvateľstvo v rokoch 1991 a 2001 podľa náboženstva

náboženské vyznanie	1991		2001	
	abs.	abs. %	abs.	%
Rímsko-katolícka cirkev	27 597	68,85	34 688	81,1
Grécko-katolícka cirkev	62	0,15	76	0,18
Pravoslávna cirkev	11	0,03	28	0,07
Československá husitská cirkev	2	0	18	0,04
Evanjelická cirkev	712	1,78	1 059	2,47
spolu ostatné cirkvi	82	0,21	256	0,6
nezistené	8 113	20,24	1 249	2,92
bez vyznania	3 504	8,74	5 399	12,62
spolu	40 083	100,00	42 773	100

Zdroj: Mestský úrad Považská Bystrica 2009

1.2. Školstvo

Tabuľka č.7 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Považská Bystrica

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	Rok 1991		Rok 2001	
	abs.	%	abs.	%
základné	7 674	27,16	6 177	18,61
učňovské a stredné bez maturity	8 233	29,14	9 417	28,37
učňovské a stredné s maturitou + vyššie	8 952	31,69	12 891	38,84
vysokoškolské	3 002	10,63	4 059	12,23
ostatní bez udania školského vzdelania	308	1,09	575	1,73
ostatní bez školského vzdelania	84	0,3	71	0,21
spolu obyvateľstvo vo veku 16 a viac rokov	28 253	100	33 190	100
trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	40 083	-	42 773	-

Zdroj: Štatistický úrad SR 2008

1.3. Služby

V Meste je pomerne silné zastúpenie najmä drobných živnostníkov, ale aj väčších firiem. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce, najmä z pohľadu miestnych daní a poplatkov. Všetky podnikateľské subjekty však pôsobia na komerčnej báze, žiadny z nich neposkytuje sociálne služby.

Tabuľka č.8 Počet podnikateľských subjektov v meste Považská Bystrica

Právna forma	Počet podnikov
Akciová spoločnosť	41
Spoločnosť s ručením obmedzeným	729
Verejná obchodná spoločnosť	14
Komanditná spoločnosť	2
Družstvo	7
Podnikateľ - fyzická osoba zapísaný v OR	29
Podnikateľ - fyzická osoba nezapísaný v OR	3867
Neziskové organizácie	252
Príspevkové organizácie	8
Rozpočtové organizácie	23
SPOLU	4972

Zdroj: Štatistický úrad SR 2006

Tabuľka č.9 Počet podnikov podľa hospodárskej štruktúry v meste Považská Bystrica

Odvetvie ekonomickej činnosti	spolu	%
Spolu	4 972	100
Poľnoh., lesníctvo, rybolov	61	1,2
Priemysel	948	19,1
Stavebníctvo	1 092	22
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	1 416	28,5
Hotely a reštaurácie	143	2,9
Doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie	126	2,5
Finančné sprostredkovanie	10	0,2
Nehnuteľnosť , prenájom a obchodné činnosti	692	13,9
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	3	0,1
Školstvo	76	1,5
Zdravotníctvo, sociálna starostlivosť	110	2,2
Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	295	5,9
Primárny sektor	61	1,2
Sekundárny sektor	2 040	41
Terciárny sektor	2 871	57,7
Trhové služby	2 387	48
Netrhové služby	484	9,7

Zdroj : Štatistický úrad SR, Databáza ELIS, 2006

2. Legislatíva a terminológia v sociálnej oblasti

Do systému sociálnych služieb sú zapojené 3 typy aktérov/účastníkov:

- občan - klient, ktorému sú služby poskytované,
- poskytovatelia sociálnych služieb – sieť inštitúcií, mimovládnych organizácií, iných právnických a fyzických osôb,
- riadiace orgány – samosprávy obcí a miest, samosprávne kraje, ÚPSVaR a MPSVaR SR.

Terminológia : základné vymedzenie pojmov

1. Sociálna prevencia

Sociálna prevencia je odborná činnosť na predchádzanie a na zabraňovanie príčinám vzniku, prehĺbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu občana. Formy prevencie sú: vyhľadávacia, sanačná, rehabilitačná, resocializačná a vzdelávacia činnosť.

2. Sociálno-patologické javy

Sociálno-patologické javy sú javy, ktoré sú všeobecne spoločensky nežiaduce a nenormálne. Patria sem rôzne formy deviantného a nespoločenského správania.

3. Krízová intervencia

Krízová intervencia je špecializovaná pomoc osobám, ktoré sa ocitli v kríze. Ide hlavne o zásah na úrovni rodiny, sociálnu intervenciu a v nutných prípadoch aj intervenciu psychofarmakologickú, ktorá môže byť spojená s krátkodobou hospitalizáciou. Základom krízovej intervencie je, že musí byť okamžitá, aktívna, ľahko dosiahnuteľná .

4. Sanácia

Sanácia je odborná činnosť, ktorej cieľom je náprava alebo ozdravovanie neželateľných, nezdravých pomerov a podmienok sociálneho prostredia občana/klienta.

5. Sociálno-právna ochrana

Sociálnoprávna ochrana je činnosť na ochranu práv a právom chránených záujmov občanov.

6. Sociálne poradenstvo

Sociálne poradenstvo je odborná činnosť zameraná na zistenie rozsahu a charakteru sociálnej núdze a sociálnych problémov, na zistenie príčin jej vzniku, na poskytnutie informácií o možnostiach riešenia sociálnej núdze a sociálnych problémov a na usmernenie občana pri voľbe a uplatňovaní foriem sociálnej pomoci a sociálnych služieb.

7. Sociálne služby a sociálna pomoc

Sociálne služby a sociálna pomoc sú súborom činností, ktoré občanovi poskytujú pomoc v nepriaznivej sociálnej situácii a ochranu pred sociálnym vylúčením, Pomáhajú zabezpečiť základné životné podmienky, nadobudnúť sociálnu stabilitu a obnoviť sociálnu nezávislosť a suverenitu. Tieto služby a pomoc sú poskytované verejnou správou (štát, samospráva) a súkromnými poskytovateľmi (občianske združenia, neziskové organizácie, cirkevné organizácie atď.).

Sociálne služby môžeme rozdeliť podľa miesta pôsobenia na:

- Terénne sociálne služby, ktoré sú poskytované v prirodzenom prostredí občana/klienta, čiže v jeho domácnosti napr. opatrovateľská služba.
- Komunitné sociálne služby, ktoré sú poskytované priamo v komunite, kde občan žije – napr. sociálne poradenstvo, denné centrá atď.
- Rezidenčné sociálne služby, ktoré sú poskytované v pobytových zariadeniach a občan/klient v nich dlhodobo žije – napr. domovy sociálnych služieb, domovy dôchodcov.

8. Nepriaznivá sociálna situácia

Nepriaznivou sociálnou situáciou sa rozumie taká situácia, v ktorej osoba pre stratu sebestačnosti/samostatnosti z dôvodu veku, zdravotného stavu, pre krízovú sociálnu situáciu, životné návyky, sociálne znevýhodňujúce prostredie, ohrozenie práv a záujmov trestnou činnosťou inej osoby, prípadne z iných závažných dôvodov, alebo ak jej spôsob života vedie ku konfliktu so spoločnosťou, nie je schopná sama dostatočne zabezpečovať a uspokojovať svoje životné potreby a tieto potreby ani nie sú inak v dostatočnej miere zabezpečené.

9. Komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie, pojem používaný aj pre plánovanie rozvoja sociálnych služieb, je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov v regióne alebo komunite. Je to metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali lokálnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov. Komunitné plánovanie je otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadania najlepších riešení rozvoja a implementácie sociálnych služieb

10. Analýza sociálnych potrieb obyvateľstva

Analýza sociálnych služieb je základná odborná metóda na získanie vstupných údajov pre komunitné plánovanie. Slúži na zistenie základných demografických informácií, sociálnych problémov, ale aj zdrojov, ktoré sa nachádzajú v danej komunite.

11. Štandardy kvality sociálnych služieb

Pod štandardami kvality sociálnych služieb sa rozumie súbor kritérií, ktoré umožňujú rozpoznať úroveň kvality poskytovaných sociálnych služieb v oblasti procedurálnej, personálnej a prevádzkovej.

12. Integrácia

Pod integráciou rozumieme komplexný proces vyrovnávania príležitosti osobám v nepriaznivej sociálnej situácii a umožnenie prístupu k bežným podmienkam života. Pod sociálnym začleňovaním (sociálnou integráciou) sa rozumie proces,

ktorý zabezpečuje, že osoby sociálne vylúčené alebo sociálnym vylúčením ohrozené dosiahnu príležitosti a možnosti, ktoré im napomáhajú plne sa zapojiť do ekonomického, sociálneho i kultúrneho života spoločnosti a umožňujú im žiť spôsobom, ktorý je v spoločnosti považovaný za bežný

Pojem integrácia znamená tiež zjednocovanie postojov, hodnôt, správania a smerovania rôzneho druhu. Ovplyvňuje medziľudské vzťahy a rovnako aj identitu jednotlivcov. Je potrebná tam, kde do kontaktu prichádzajú odlišné javy, situácie, postoje či aktivity. Integrácia je jedným z nástrojov, ktoré pomáhajú tieto rozdiely prekonávať.

13. Inklúzia

V posledných rokoch sa začal používať pojem inklúzia, ktorá vníma skupinu ľudí s postihnutím ako podmnožinu zdravej spoločnosti (tak ako sú podmnožinou napríklad deti alebo dôchodcovia) a nehovorí o tom, či ide o podriadenú alebo nadriadenú skupinu. Inklúzia je krokom na ceste, kde sú ľudia s postihnutím prijímaní a získavajú uznanie za svoj prínos k akejkoľvek ľudskej činnosti práve pre svoju odlišnosť.

Na Slovensku sa pojmy inklúzia a integrácia používajú často ako synonymá, ako rovnaké pojmy. Pojem inklúzia má však odlišné charakteristiky:

1. Inklúzia je spoločným problémom ľudí s postihnutím a ľudí zdravej populácie.
2. Inklúzia je vzťahom partnerstva.
3. Inklúzia je nová hodnota, vytvorená z hodnôt menšiny a tiež z hodnôt väčšiny.
4. Začlenenie ľudí s postihnutím do inštitúcií bežnej populácie nie je jedinou formou inklúzie.

2.1. Národná legislatíva a dokumenty

Sociálna oblasť súvisí v nasledujúcimi dokumentmi vyššej úrovne:

- Národný strategický referenčný rámec – základný strategický dokument SR, na základe ktorého Slovenská republika môže využívať zdroje z fondov EÚ v programovacom období 2007-2013
- Programové vyhlásenie vlády (august 2006)
- Národný akčný plán dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015
- Národná správa o stratégiách sociálnej ochrany a sociálnej inklúzie 2006 - 2008
- Stratégia rozvoja sociálnych služieb trenčianskeho samosprávneho kraja

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- Výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 – II/1 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele
- Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov

- Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov.

Komunitný plán sociálnych služieb sa vypracúva na základe národných priorít rozvoja

sociálnych služieb. Podľa záverečnej správy z výskumnej úlohy, ktorú spracovalo Stredisko pre štúdium práce a rodiny, základnými prioritami pre vládu v oblasti rozvoja sociálnych služieb bude:

- zavedenie komunitného plánovania rozvoja sociálnych služieb,
- transformácia existujúcich sociálnych zariadení s nízkou kvalitou služieb,
- dôsledná implementácia štandardov kvality sociálnych služieb a kontroly štátu nad ich dodržiavaním,
- zabezpečenie systematického vzdelávania zamestnancov sociálnych služieb

2.2. Miestna legislatíva a dokumenty

Mesto Považská Bystrica vydala všeobecné záväzné nariadenia, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky:

- VZN , ktorým sa určuje postup pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v meste Považská Bystrica
- VZN, ktorým sa určuje postup pri poskytovaní finančných príspevkov Mestom Považská Bystrica na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- VZN, ktorým sa upravujú podmienky poskytovania sociálnych služieb v meste Považská Bystrica
- Zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa
- VZN mesta Považská Bystrica o rozsahu a bližších podmienkach poskytovania sociálnych služieb a o úhrade za poskytované služby v Zariadení pre seniorov, Lánska 957/32, Považská Bystrica

2.3. Zákon o sociálnych službách

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách definuje nasledovné pojmy:

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,

e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy

- a) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- c) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- d) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok (ďalej len „dôchodkový vek“),
- e) pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- f) pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo
- g) z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, obuvi a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny. Krízová sociálna situácia je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby a rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou.

2.3.1. Poskytovanie sociálnych služieb

Fyzická osoba má právo výberu sociálnej služby, formy jej poskytovania a poskytovateľa sociálnej služby. Mesto a VÚC v rozsahu svojej pôsobnosti zabezpečuje dostupnosť sociálnej služby pre fyzickú osobu, ktorá je odkázaná na sociálnu službu a právo výberu sociálnej služby.

Mesto a VÚC fyzickej osobe poskytne sociálnu službu, alebo zabezpečí poskytnutie sociálnej služby prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila alebo založila na tento účel, alebo u iného verejného či neverejného poskytovateľa sociálnej služby.

Ak fyzická osoba má vydané právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu, o ktorej poskytnutie žiada, mesto a VÚC v rozsahu svojej pôsobnosti poskytne alebo zabezpečí poskytovanie sociálnej služby najneskôr do 60 dní od doručenia žiadosti o uzatvorenie zmluvy o poskytovanie sociálnej služby.

Poskytovateľ sociálnej služby je povinný plánovať poskytnutie sociálnej služby prijímateľa - individuálny rozvojový plán, plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby podľa zákona, vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

Sociálna služba sa poskytuje na neurčitý čas alebo na určitý čas. Sociálne služby možno účelne a vhodne spájať. Sociálna služba v nocľahárni, útulku, nízko prahovom dennom centre a nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu môže mať aj nízkoprahový charakter.

Sociálnu službu v zariadení nemožno poskytovať fyzickej osobe, ktorej zdravotný stav si vyžaduje ústavnú zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení.

2.3.2. Druhy sociálnych služieb

Sociálne služby podľa druhu sú:

a) sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach, ktorými sú:

1. nocľaháreň,
2. útulok,
3. domov na pol ceste,
4. nízkoprahové denné centrum,
5. zariadenie núdzového bývania,

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladenia rodinného života a pracovného života,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu,

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
2. opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčítateľská služba,
5. tlmočnická služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok,

d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,

e) podporné služby, ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

2.3.3. Formy sociálnych služieb

Sociálna služba sa poskytuje ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava.

Ambulantná sociálna služba sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby. Miestom poskytovania ambulantnej sociálnej služby môže byť aj zariadenie.

Terénna sociálna služba sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí. Terénnu sociálnu službu možno poskytovať aj prostredníctvom terénnych programov, ktorých cieľom je predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzickej osoby, rodiny a komunity, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii. Terénne programy sa vykonávajú odbornými činnosťami alebo ďalšími činnosťami podľa tohto zákona.

Pobytová sociálna služba sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba.

Poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou. Ak terénna sociálna služba alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu fyzickej osoby, poskytuje sa pobytová sociálna služba. Pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná pobytová sociálna služba pred celoročnou pobytovou sociálnou službou. Poskytovanie sociálnej služby pre seniorov a zdravotne postihnutých v zariadení s kapacitou nižšou ako 40 miest má prednosť pred poskytovaním sociálnej služby v zariadení s vyššou kapacitou.

Sociálnu službu možno poskytovať aj inou formou, najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytnutá formou sociálneho poradenstva prostredníctvom telefónu, faxu a internetu).

2.3.4. Druhy činností pri poskytovaní sociálnych služieb

Poskytovateľ sociálnej služby je povinný vykonávať odborné činnosti, obslužné činnosti a ďalšie činnosti, zabezpečovať vykonávanie týchto činností alebo utvárať podmienky na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje.

Odborné činnosti sú najmä:

- a) základné sociálne poradenstvo,
- b) špecializované sociálne poradenstvo,
- c) pomoc pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
- d) pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- e) sociálna rehabilitácia,
- f) ošetrovateľská starostlivosť v zariadení,
- g) pracovná terapia,
- h) tlmočenie,

- i) sprostredkovanie
 - 1. tlmočenia,
 - 2. osobnej asistencie,
- j) pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností.

Obslužné činnosti sú ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva.

Ďalšie činnosti sú:

- a) utváranie podmienok na
 - 1. prípravu stravy, výdaj stravy a výdaj potravín,
 - 2. vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
 - 3. poskytovanie nevyhnutného ošatenia a obuvi,
 - 4. úschovu cenných vecí,
 - 5. vzdelávanie,
 - 6. záujmovú činnosť,
- b) poskytovanie
 - 1. osobného vybavenia,
 - 2. nevyhnutného ošatenia a obuvi,
 - 3. prepravy,
- c) donáška stravy,
- d) požičiavanie pomôcok,
- e) zabezpečenie záujmovej činnosti.

Sociálne poradenstvo je odborná činnosť zameraná na pomoc fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii. Sociálne poradenstvo sa vykonáva na úrovni základného sociálneho poradenstva a špecializovaného sociálneho poradenstva.

Pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov je odborná činnosť, ktorá sa vykonáva s písomným súhlasom plnoletej fyzickej osoby a je zameraná najmä na poradenstvo pri vybavovaní úradných záležitostí, pomoc pri vybavovaní osobných dokladov, pri spisovaní a podávaní písomných podaní, vypisovaní tlačív, pri písomnej komunikácii v úradnom styku vybavovaní iných vecí v záujme fyzickej osoby.

Sociálna rehabilitácia je odborná činnosť na podporu samostatnosti, nezávislosti, sebestačnosti fyzickej osoby rozvojom a nácvikom zručností alebo aktivizovaním schopností a posilňovaním návykov pri sebaobsluhe, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť pri základných sociálnych aktivitách.

Pracovná terapia je odborná činnosť na osvojenie pracovných návykov a zručností fyzickej osoby pri vykonávaní pracovných aktivít pod odborným vedením za účelom obnovy, udržania alebo rozvoja jej fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností a jej začlenenia do spoločnosti.

2.3.5. Pôsobnosť mesta

Podľa § 80 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách mesto

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o
 1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu a odkázanosti na prepravnú službu,
 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
 4. povinnosti rodičov alebo detí platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 11 a 12,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
 1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre,
 2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 3. opatrovateľskej služby,
 4. prepravnej služby,
 5. odľahčovacej služby,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- h) uzatvára zmluvu
 1. o poskytovaní sociálnej služby,
 2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,
 3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou mestom, alebo s iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila alebo založila iná mesto alebo iný vyšší územný celok,
 4. o zabezpečení poskytovania sociálnej služby s budúcim poskytovateľom sociálnej služby podľa § 8 ods. 8,
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j) môže zriaďovať, zakladáť a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) hradí inej meste alebo inému vyššiemu územnému celku ekonomicky oprávnené náklady podľa § 71 ods. 6,
- l) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby

na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene

o) a kontroluje ich plnenie,

q) kontroluje účelnosť využitia finančných prostriedkov poskytnutých podľa § 71 ods. 6,

r) vedie evidenciu

1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,

2. rozhodnutí podľa písmena c),

3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,

s) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,

t) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,

u) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu.

2.3.6. Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou, mestskou časťou, mestom, mestom a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Mesto utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, mesto, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

2.4. Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať ekonomické a legislatívne podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené a marginalizované rómske skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať najmä obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

- Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:
 1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:
 - občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez zamestnania,
 - ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím,
 - mládež po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy,
 - starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny,
 - občania marginalizovanej rómskej komunity.
 2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napr. v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti a pod.

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu, alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov určených napr. ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov,
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napr. byty pre občanov v sociálnej núdzi,

s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohodné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia,

- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva,
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov.

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť napríklad detské domovy, domovy dôchodcov, domovy sociálnych služieb, útulky atď.

Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia primárne k zabezpečovaniu bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

2.5. Núdza

Hmotná núdza – je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza – je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, sociálnu neprispôsobilosť alebo stratu zamestnania. Podľa zákona o sociálnej pomoci sa za sociálnu núdzu považuje aj stav, keď občan s ťažkým zdravotným postihnutím potrebuje zmierniť sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia.

Životné minimum – je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca – je mesto, alebo ak je to odôvodnené, iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol alebo zrejme nedosiahne účel, na ktorý sú dávka príspevky určené. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Mesto je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode,

ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takýto výkon osobitného príjemcu ÚPSVaR s mestom uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca

zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

3. Sociálna analýza

3.1. Analýza vonkajšieho prostredia

faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb.

Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

3.1.1. Sociologické faktory

Na vývoj spoločnosti majú v súčasnosti najväčší vplyv:

- demografické zmeny - znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov, zvyšovanie priemerného veku obyvateľov,
- zmeny v životnom štýle - rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, množstvo informácií, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt - zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

3.1.2. Technologické faktory

Rýchle tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšuje produktivitu i kvalitu výroby, umožňuje ľahší prístup k zdrojom a službám, zlepšujú sa formy spolupráce na diaľku. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií. Problémom ostáva kvalitné a cenovo dostupné internetové pripojenie pre širokú verejnosť.

3.1.3. Ekonomické faktory

Zmeny v posledných dvoch desaťročiach spôsobili ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby postupne do pôsobnosti samospráv (obcí a samosprávnych krajov).

Zariadenia získali viac kompetencií. V súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ. V posledných rokoch došlo v SR k pozitívnemu makroekonomickému vývoju a rastu životnej úrovne obyvateľov.

3.1.4. Politické faktory

Z medzinárodného hľadiska možno považovať za najvýznamnejšie politické faktory najmä vstup SR do EÚ a NATO, globalizáciu ekonomiky a zavedenie eura k 1.1.2009. V auguste 2006 sa Vláda SR vo svojom programovom vyhlásení, v časti 3, zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitostí. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosť inštitúcií.

3.2. Analýza vnútorného prostredia

3.2.1. Nezamestnanosť

Tabuľka č.10 Z dostupných informácií bol zostavený prehľad o počte uchádzačov o zamestnanie (údaj k 31.12. daného roka)

Rok:	Počet evidovaných uchádzačov:
2004	2065
2005	1976
2006	1381
2007	1169
2008	1402
2009	3107
2010	3050

Zdroj: Mestský úrad Považská Bystrica k 30.4.2010

Uvedené údaje odzrkadľujú nástup celosvetovej finančnej krízy aj na našom území. Počet uchádzačov sa bude pravdepodobne ešte zvyšovať z dôvodu redukovania prevádzok nielen v meste, ale aj v širokom okolí.

3.2.2. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivец, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Sociálne znevýhodnené skupiny v Meste Považská Bystrica môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) zdravotne postihnutí
- d) odchovanci z DeD

e) azylanti.

Mesto sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie:

SENIORI

Mesto vytvára technické a materiálne podmienky na činnosť základnej organizácie Denné centrum pre seniorov, ktorá sa snaží organizovať pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v meste.

NEZAMESTNANÍ

V spolupráci s ÚPSVaR v Považskej Bystrici v minulosti organizovala verejnoprospešné práce alebo menšie mestom organizované služby. V rámci tejto činnosti podporovala udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

Skrytú nezamestnanosť, t. j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi. Evidencia uchádzačov o zamestnanie zohľadňuje žiadateľa ako osobu, ale žiadosť o dávku v hmotnej núdzi zahŕňa žiadateľa a okruh spoločne posudzovaných osôb, ktoré sa nachádzajú v núdzi spoločne so žiadateľom – poberateľom (deti, manžel/manželka, rodičia, a pod.).

3.2.3. Uchádzači o zamestnanie

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, tiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobozamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmeny trhu práce (nízka pracovná mobilita, ochota vzdelávať sa a aktívne si hľadať pracovné miesto), absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi. Ťažkosti pri uplatnení na trhu práce spôsobuje aj nízke dosiahnuté vzdelanie občanov, jeho nedostatočná kvalita, či zameranie.

Dlhodobozamestnaní občania sa stávajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrvávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácie pracovať, čím sa stávajú neuplatniteľnými na trhu práce. U dlhodobozamestnaných klesá s časom aj sebedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov v spolupráci s investormi a v dostatočnom predstihu pripravuje budúcich možných zamestnancov, tak aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov

motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce (Zákon o službách zamestnanosti č. 5/ 2004) ako sú:

- v rámci sprostredkovania zamestnania poskytnutia náhrady cestovných výdavkov súvisiacich so vstupným pohovorom alebo výberovým konaním,
- poskytovanie náhrady cestovných výdavkov v rámci odborných poradenských služieb,
- príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť,
- príspevok na zamestnanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie,
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe,
- príspevok na aktivačnú činnosť,
- príspevok na dochádzku za prácou,
- príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na ich zachovanie,
- príspevok pre občanov so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti,
- príspevok na činnosť pracovného asistenta.

Podnikateľským subjektom môže ÚPSVaR priznať:

- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska,
- príspevok na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov.

Vláda SR sa vo svojom programovom vyhlásení rozhodla prijať opatrenia na uplatňovanie programového a projektového prístupu zameraného na predchádzanie vylúčeniu z trhu práce a podporu integrácie znevýhodnených skupín do zamestnania: absolventov škôl, občanov so zdravotným postihnutím, matiek s deťmi, osôb vo veku blízkom dôchodkovému veku, zníženiu regionálnych rozdielov v hľadiska zamestnanosti, nezamestnanosti a produktivity práce, najmä v zaostávajúcich regiónoch s vysokou nezamestnanosťou. V súčasnosti platí novela zákona č.139/2008, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti.

Nové aktívne opatrenia na trhu práce:

- príspevok na zapracovanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie,
- príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami,
- vytvorenie právneho rámca na zakladanie sociálnych podnikov a riešenie tvorby a udržania pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v týchto podnikoch formou príspevku na zamestnávanie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v sociálnom podniku,
- príspevok na podporu zamestnávania absolventov vzdelávania a prípravy pre trh práce,
- príspevok na aktivačnú činnosť formou menších služieb pre mesto,
- príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby,
- príspevok na presťahovanie za prácou a príspevok na dopravu do zamestnania.

Voľných pracovných miest je stále málo a ich štruktúra nie je v súlade so štruktúrou uchádzačov o zamestnanie.

3.2.4. Sociálne dávky

Sociálne dávky v predošlom systéme udržiavali ľudí v pasivite. V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu.

Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov. Nižšie sú uvedené údaje ÚPSVaR o sociálnych dávkach za mesto Považskej Bystrica.

Pomoc v hmotnej núdzi

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2004. Nová právna úprava pomoci v hmotnej núdzi vychádza z filozofie motivácie a poskytovania perspektívy jednotlivcovi a jeho rodine. Pri posudzovaní hmotnej núdze sa rozšíril okruh osôb spoločne posudzovaných s občanom v hmotnej núdzi a jeho detí do 25 rokov veku, ktoré nemajú vlastný príjem, alebo ktorí majú príjem na úrovni minimálnej mzdy. V praxi sa táto právna úprava premietla tak, že aj rodiny s príjmom pod hranicou životného minima a dôchodcovia s nízkym starobným alebo invalidným dôchodkom, môžu požiadať ÚPSVaR o prepočítanie nároku na dávku v hmotnej núdzi. Pokiaľ žiadatelia spĺňajú kritériá nároku na dávku v hmotnej núdzi, tak im môže byť dávka priznaná.

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a tieto osoby, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Životné minimum predstavuje sumy (platné od 1. 7. 2009 podľa novelizácie zákona):

- 185,19 Eur jedna odkázaná osoba,
- 129,18 Eur ďalšia odkázaná osoba,
- 17,20 Eur dieťa plniace si povinnú školskú dochádzku,
- 84,52 Eur nezaopatrené dieťa.

Zákon rozlišuje dávky v hmotnej núdzi (DHN) a príspevky k dávke (platné od roku 2009):

- dávku v hmotnej núdzi
 - pre jednotlivca 60,50 Eur,
 - jednotlivec s jedným až štyrmi deťmi 115,10 Eur,
 - jednotlivec s viac ako štyrmi deťmi 168,20 Eur,
 - bezdetná dvojica 105,20 Eur,
 - dvojica s dieťaťom, najviac so štyrmi deťmi 157,60 Eur,
 - dvojica s viac ako štyrmi deťmi 212,30 Eur,

- aktivačný príspevok 63,07 Eur,
 - príspevok na zdravotnú starostlivosť 2,00 Eur,
- príspevok na bývanie
 - pre jednotlivca 55,80 Eur,
 - pre viacčlennú domácnosť 89,20 Eur,
 - ochranný príspevok 63,07 Eur,
 - príspevok na výživu tehotnej žene 13,50 Eur,
 - dávka rodičom starajúcim sa o dieťa do 1 roku veku 13,50 Eur.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka príspevky najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie
- základné vybavenie domácnosti
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa
- na mimoriadne liečebné náklady.

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva.

Dotácia na stravu - deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravovanie. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách.

Počet detí, ktoré dotáciu čerpajú sa vždy odvíja od toho, či si rodičia uplatnia nárok. V priebehu roka máva vývoj počtu dotácií na stravu sínusoidný charakter v závislosti od uplatnenia nároku.

Dávka v hmotnej núdzi a príspevky v hmotnej núdzi boli k 31. 12. 2009 v meste Považská Bystrica vyplácané 1276 poberateľom. Spolu s poberateľmi bolo posudzovaných ďalších 588 osôb a teda spolu občanov v hmotnej núdzi v Považskej Bystrici bolo 1864, čo predstavuje 2,3% z celkového počtu obyvateľov mesta. V priebehu roka 2009 ÚPSVaR pre týchto občanov vyplatil celkovo 778 783,97 Eur, priemerná výška dávky bola v roku 2009 v sume 64 898,66 Eur mesačne.

Až 260 starobných dôchodcov malo v mesiaci apríl 2010 tak nízky dôchodok, že im vznikol nárok na dávku a príspevky v hmotnej núdzi.

Občanov do 25 rokov poberajúcich dávku a príspevky samostatne bolo 19, z toho 6 v rámci rodín ako žiadateľ alebo partner.

Priemerný počet detí, ktoré mali v meste Považská Bystrica v roku 2009 nárok na dotácie bol 111, z toho 52 detí bolo z rodín, ktoré nemajú nárok na dávku a príspevky v hmotnej núdzi, ale ich príjem je pod hranicou životného minima a 59 detí z rodín poberajúcich dávku a príspevky v hmotnej núdzi. K 31.12.2009 bolo v systéme zaevidovaných 85 rodín, ktorým je vyplácané náhradné výživné (všetci

aj deti od 18 rokov).

Štátne sociálne dávky

V meste Považská Bystrica poskytnuté nasledovné opakované štátne dávky:

- prídavok na dieťa,
- rodičovský príspevok,
- opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti a opakovaný príspevok náhradnému rodičovi,
- osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi.

V meste Považská Bystrica vyplatené aj jednorazové štátne dávky:

- príspevok pri narodení dieťaťa,
- príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa,
- príspevok pri narodení súčasne troch alebo viac detí,
- príspevok na pohreb,
- príspevok dieťaťu pri zverení do náhradnej starostlivosti,
- príspevok dieťaťu pri zániku náhradnej starostlivosti,

3.2.5. Sociálnoprávna ochrana a sociálna kuratela

Podľa údajov ÚPSVaR bola situácia v oblasti sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately v roku 2009 v meste Považská Bystrica nasledovná.

Starostlivosť o deti

Tabuľka č.11 Vybrané ukazovatele sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v meste

vybrané ukazovatele SPO a sociálnej kurately	Počet
Počet evidovaných rodín	1 120
Počet evidovaných detí	1 640
Počet detí umiestnených v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu	18
Počet neumiestnených detí	-
Počet detí v náhradnej osobnej starostlivosti	17
Počet pestúnskych rodín	25
Počet detí v pestúnskej starostlivosti	31
Počet detí v zozname detí vhodných do NRS	-
Počet maloletých detí s poruchami správania	92
Počet mladistvých delikventov	47

SPO – sociálnoprávna ochrana

- rozvod manželstva a úprava práv a povinností rodičov k maloletým deťom – 89,
- počet konaní o nariadenie ústavnej výchovy - 8,

- zrušenie ústavnej výchovy - 3,
- zverenie inému občanovi než rodičovi - 1,
- celkom je zverených do náhradnej osobnej starostlivosti - 7detí,
- zverenie do pestúnskej starostlivosti - 1,
- zrušenie pestúnskej starostlivosti – 4
- počet konaní vo veciach osvojenia – 13

Trestná činnosť maloletých a mladistvých

- počet prípadov vo veciach trestného konania maloletých a mladistvých – 11,
- počet maloletých, u ktorých bolo trestné konanie zastavené pre nedostatok veku – 2,
- počet mladistvých odsúdených - 11(z toho chlapci 9, dievčatá 2),
- podmiennečne odsúdení mladiství - 11(z toho chlapci 9, dievčatá 2),
- nepodmiennečne odsúdení mladiství – 0,
- nariadená ochranná výchova – 0,
- upustenie od potrestania - 0,
- oslobodenie - 0.

Výkon trestu

- návrat z výkonu trestu odňatia slobody a z väzby 15, z toho 14 muži, ženy 1

4. Sociálne bývanie

V súčasnosti zabezpečuje mesto Považskej Bystrici sociálne bývanie:

- pre bezdomovcov v Útulku, ktorého zriaďovateľom je VÚC Trenčín, ktorý je určený pre mužov s kapacitu 20 miest
- nie sú byty pre dôchodcov
- pre telesne postihnutých občanov je v meste 12 bytov (Šoltésovej 1671/173, Považská Bystrica)
- s nižším štandardom – 96 bytov (Rozkvet 2064, Považská Bystrica)

Časť obyvateľov mesta si vzhľadom na svoju vzdelanostnú, kultúrnu a sociálnu úroveň nedokáže bežnými postupmi a spôsobmi zabezpečiť primerané bývanie. Bez vonkajšej pomoci sa títo obyvatelia môžu dostať do kategórie marginalizovaných skupín, kde im hrozí až úplné sociálne vylúčenie. Jednou z ciest ako zabezpečiť dôstojné životné podmienky pre marginalizované skupiny obyvateľstva je výstavba nájomných bytov s nízkym nájomom a nižším štandardom zohľadňujúce majetkové a príjmové pomery užívateľov. Podľa analýz a návrhov strategického dokumentu Program rozvoja bývania v meste Považská Bystrica je v nasledujúcich 10 rokoch potrebné zabezpečiť sociálne bývanie v tomto rozsahu a forme:

V roku 2009 mesto otvorilo 44 nových bytov na sídlisku Rozkvet a v roku 2010 otvorilo 72 bytov na sídlisku Rozkvet zo ŠFRB

1. sociálne bývanie bežného štandardu

- 0 štartovacích bytov pre mladé rodiny,
- 28 bezbariérových bytov,
- 0 miest v zariadení pre seniorov,
- útulok pre 20 týraných osôb s deťmi,
- bývanie pre 6 odchovancov detských domovov,
- byty pre azylantov – 0 bytov, ktoré budú zaradené do kategórie „byty osobitého určenia“ a v prípade potreby využívané na zaobstaranie ubytovania pre azylantov

2. sociálne bývanie nižšieho štandardu pre obyvateľov v sociálnej núdzi a rómske marginalizované komunity:

- byty nižšieho štandardu pre nízkopríjmové rodiny - 96.bytov 214 ľudí,
- nízkoprahové bývanie pre rodiny v sociálnej núdzi – 0 domácností 0 ľudí,
- ubytovňa pre neplatičov a neprispôsobivých občanov vrátane detí - 0,
- prístrešie pre bezdomovcov 0 ľudí. Nocľaháreň otvorená od novembra do marca pre 30-40 ľudí

5. Inštitúcie pôsobiace v sociálnej oblasti

„Mesto Považská Bystrica, Centrum 2/3, 01713 Považská Bystrica, IČO: 00317667, pod reg. č. 112, poskytuje sociálne služby:

§ 25 Nocľaháreň, kapacita pre 30 klientov

§ 29 Zariadenie núdzového bývania Čakanka, kapacita pre 20 klientov

§ 32b Zariadenie starostlivosti o deti do 3 rokov veku dieťaťa:

Dukelská 977, kapacita zariadenia pre 30 klientov

Rozkvet 2024, kapacita zariadenia pre 15 klientov

§ 41 Opatrovateľská služba,

§ 54 Odľahčovacia služba

§ 56 Denné centrum, kapacita jedného denného centra pre 60 klientov

Poskytované sociálne služby sú zapísané do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja mestom Považská Bystrica a sú v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Rozpočtová organizácia mesta Považská Bystrica, reg. č. 98, IČO:30228271

§ 35 Zariadenie pre seniorov, Lánska 957/32, 017 01 Považská Bystrica, kapacita pre 37 klientov

Poskytovaná sociálna služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja mestom Považská Bystrica, a je v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Mesto v prípade potreby podporuje:

- poskytovanie sociálnych služieb s verejnými a neverejnými poskytovateľmi pre potreby mesta na základe zmluvy s poskytovateľom.

Zoznam poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode mesta Považská Bystrica:

Verejný poskytovateľ - Trenčiansky samosprávny kraj

CSS Bystričan, reg. č. 72, IČO:00632350, Zakvášov 1935/453, Považská Bystrica

§ 25 Útulok, kapacita pre 20 klientov

§ 38 Domov sociálnych služieb, kapacita pre 80 klientov

§ 39 Špecializované zariadenie, kapacita pre 80 klientov

Poskytované sociálne služby sú zapísané do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, samosprávnym krajom a v prípade potreby sú v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Neverejný poskytovateľ

ZPS-DSS Tulipán, n. o., Považské Podhradie 204, 017 04 Považská Bystrica, reg. č. 239

§ 35 Zariadenie pre seniorov, kapacita zariadenia pre 69 klientov

Poskytovaná sociálna služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, neziskovou organizáciou a v prípade potreby je v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Pokoj v duši n. o., Kuzmányho 903/3, 017 01 Považská Bystrica, IČO 45732364, reg. č. 257

§ 35 Zariadenie pre seniorov, kapacita pre 118 klientov

§ 40 Denný stacionár, kapacita pre 25 klientov

§ 42 Prepravná služba

Poskytované sociálne služby sú zapísané do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, neziskovou organizáciou a v prípade potreby sú v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

TeKat s.r.o., Dedovec 405/1887, 017 01 Považská Bystrica, IČO 47717734, reg. č. 305, § 32b Zariadenie starostlivosti o deti do 3 rokov veku dieťaťa, kapacita pre 15 klientov.

Poskytovaná sociálna služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, spoločnosťou a v prípade potreby je v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Silver generation n. o., Školská 267/502, 017 01 Považská Bystrica, IČO 45742049, reg. č. 263

§ 41 Opatrovateľská služba

§ 47 Požičiavanie pomôcok

Poskytované sociálne služby sú zapísané do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, neziskovou organizáciou a v prípade potreby sú v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Občianske združenie Svätého Lazara, Prečín 329, 018 15 Prečín, IČO 50991795, reg. č., 30, prevádzka Dedovec 1747, 017 01 Považská Bystrica

§ 38 Domov sociálnych služieb, kapacite pre 26 klientov

Poskytovaná sociálna služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, občianskym združením a v prípade potreby je v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Slovenský zväz zdravotne postihnutých, OR Považská Bystrica, Štefánikova 148/27. IČO 00698172001, reg. č. 173,

§ 19 Základné sociálne poradenstvo

Poskytovaná sociálna služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, Slovenským zväzom zdravotne

postihnutých, OR Považská Bystrica a v prípade potreby je v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Ing. Jaroslav Smatana, Slovenských partizánov 1131, Považská Bystrica, reg. č. 252,

§ 44 a § 12 ods.1 písm. c) bod 5 Tlmočnicka služba

Poskytovaná sociálna služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja a v prípade potreby je v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

EDUVIS, n. o., Nová 132, 017 01 Považská Bystrica, IČO 45746397, reg. č. 276

§ 41 Opatrovateľská služba

§ 42 Prepravná služba

Poskytované sociálne služby sú zapísané do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, neziskovou organizáciou a v prípade potreby sú v súlade s potrebami a záujmom cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica, ako aj s Komunitným plánom sociálnych služieb mesta Považská Bystrica.

Mesto Považská Bystrica v prípade potreby vydáva poskytovateľovi sociálnej služby uvedenej v § 25, § 35, § 36 a 40 na jeho žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b s komunitným plánom sociálnych služieb mesta, ak je to v súlade so záujmom a potrebami cieľových skupín v komunite mesta Považská Bystrica.“

6. Financovanie sociálnej oblasti

Poskytovanie sociálnych služieb občanovi, ktorý je na ňu odkázaný, je v súčasnosti zabezpečené viaczdrojovým modelom financovania. Zákon č. 448/2008 o sociálnych službách upravuje financovanie verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb.

Poskytovanie sociálnych služieb občanovi, ktorý je na ňu odkázaný, je v súčasnosti zabezpečené viaczdrojovým modelom financovania. Zákon č. 448/2008 o sociálnych službách upravuje financovanie verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb.

Sociálne služby poskytované verejným poskytovateľom sociálnej služby môžu byť financované:

- a) z rozpočtu verejného poskytovateľa sociálnej služby,
- b) z úhrad za sociálne služby od prijímateľa sociálnej služby na základe zmluvy o poskytovaní sociálnej služby,
- c) z prostriedkov prijatých na základe písomnej darovacej zmluvy,
- d) z prostriedkov združenia obcí, združenia vyšších územných celkov a združenia osôb,
- e) z výsledku hospodárenia z vedľajšej činnosti, ktorú vykonávajú zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti alebo zakladateľskej pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku s jeho súhlasom,
- f) z príjmu zo sociálneho podniku,
- g) z iných zdrojov.

Zdroje financovania je možné rozdeliť na dve skupiny:

1. obligatórne zdroje financovania (legislatívne garantované):

- rozpočet miest, obcí a samosprávnych krajov,
- úhrada od klientov,
- úhrada od zdravotných poisťovní - za zdravotnícke služby poskytované v sociálnych zariadeniach.

2. fakultatívne zdroje financovania (nesystémové zdroje financovania sociálnych služieb, ktoré majú doplnkový, jednorazový alebo účelovo viazaný charakter):

- sponzorské dary a príspevky,
- podiely výnosov hier a lotérií,
- vecné a finančné dary klientov a rodinných príslušníkov,
- vlastná doplnková ekonomická činnosť,
- zdroje zahraničnej pomoci a iné.

6.1. Rozpočet mesta

Výdavky z rozpočtu mesta do sociálnej oblasti schvaľuje každoročne Mestské zastupiteľstvo. V roku 2010 boli schválené tieto výdavky:

6.1.1. Pomoc občanom v hmotnej núdzi

Zámerom mesta je okamžitá pomoc občanom v náhlej núdzi.

Cieľ:

- zabezpečenie finančných prostriedkov na riešenie minimálnych potrieb občanov, ktorí sa ocitli v hmotnej núdzi,
- zabezpečenie finančných prostriedkov na príspevok na stravovanie 255 dôchodcov v stravovacích zariadeniach vo vlastníctve mesta,
- vybudovanie krízového centra ochrany a podpory obetí násillia v rodinách v meste s kapacitou 11 osôb z prostriedkov ESF so zabezpečením financovania jeho prevádzky.

Tabuľka č.12 Rozpočet podprogramu bežných výdavkov - Pomoc občanom v hmotnej núdzi

Rozpočet podprogramu	2010	2011	2012
Bežné výdavky	173 288 €	190 580 €	190 580 €

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

V tom na rok 2010:

173 288 €

1. dávky sociálnej pomoci jednotlivcom	54 868 €
--	----------

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

Výdavky na: jednorazové dávky v hmotnej núdzi 29 885 €, ubytovanie bezdomovcov 12 838 €, ostatné služby pre bezdomovcov 945 €, pohrebné bezdomovcov 1 200 €, príspevok na stravovanie dôchodcov 10 000 €.

2. príspevok - náhradné ubytovanie diaľnica	2 000 €
---	---------

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

Finančné prostriedky na náhradné ubytovanie občanov dotknutých výstavbou diaľnice.

3. krízové centrum – prevádzka	74 420 €
4. krízové centrum – vybavenie NFM	42 000 €

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

Tabuľka č.13 Rozpočet podprogramu kapitálových výdavkov - Pomoc občanom v hmotnej núdzi

Rozpočet podprogramu	2010	2011	2012
Kapitálové výdavky	222 574 €	0	0

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

V tom na rok 2010:

222 574 €

1. prípravná a projektová dokumentácia	3 000 €
– Centrum sociálnych služieb a MŠ Slovanská)	3 000 €
2. realizácia stavieb a ich technické zhodnotenie	219 574 €
– Krízové centrum na ul. Grznára – stavba	209 890 €
– Krízové centrum na ul. Grznára – kamerový systém	9 684 €

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

6.1.2. Obnova rodinných pomerov

Zámerom mesta je stabilizácia sociálnej situácie v rodine.

V rámci stabilizácie sociálnej situácie v rodine sa poskytujú príspevky mesta na obnovu rodinných pomerov. Predmetná povinnosť vyplýva zo zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Cieľ:

- podpora natality v meste z prostriedkov rozpočtu vo výške 100 € na novonarodené dieťa,
- zákonná finančná podpora detí z detských domovov, ktorí sú občanmi mesta Považská Bystrica.

Tabuľka č.14 Rozpočet podprogramu bežných výdavkov - Obnova rodinných pomerov

Rozpočet podprogramu	2010	2011	2012
Bežné výdavky	43 980 €	43 980 €	43 980 €

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

V tom na rok 2010:

43 980 €

1. príspevok pri narodení dieťaťa	33 980 €
2. sociálne dávky na detské domovy	10 000 €

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

6.1.3. Podpora seniorov

Zámer mesta je komplexná starostlivosť o občanov v zariadení pre seniorov Lánska.

Cieľ:

- zabezpečiť plnú funkčnosť zariadenia, ktoré hospodári ako samostatný právny subjekt rozpočtová organizácia mesta.

Tabuľka č.15 Rozpočet podprogramu bežných výdavkov – Podpora seniorov

Rozpočet podprogramu	2010	2011	2012
Bežné výdavky	377 865 €	377 865 €	377 865 €

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

Prevádzkové výdavky na zariadenie pre seniorov Lánska, z toho zo štátneho rozpočtu 304 865 € a z prostriedkov klientov zariadenia 73 000 €.

Tabuľka č.16 Rozpočet podprogramu kapitálových výdavkov – Podpora seniorov

Rozpočet podprogramu	2010	2011	2012
Kapitálové výdavky	42 530 €	0	0

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

Prostriedky na kapitálové výdavky, ktoré mesto získalo v roku 2009 z ministerstva financií s možnosťou ich použitia v roku 2010 sú vo výške 19 930 € a transfer z MF SR na rok 2010 predstavuje čiastku 22 600 €..

6.2. Financovanie terénnych služieb

6.2.1. Opatrovateľská služba

Tabuľka č.17 Rozpočet podprogramu bežných výdavkov - Opatrovateľská služba zahŕňa dennú opatrovateľskú starostlivosť.

Rozpočet podprogramu	2010	2011	2012
Bežné výdavky	387 068 €	387 068 €	387 068 €

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

V tom na rok 2010:

387 068 €

1. mzdy	283 785 €
2. poisťné a príspevok do poisťovní	99 183 €

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

Predstavujú mzdové pracovnoprávne nároky z patovej inventúry a 3 % na hmotnú zainteresovanosť podľa platnej Kolektívnej zmluvy a k tomu prislúchajúce odvody.

3. tovary a služby	3 047 €
--------------------	---------

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

V tom: náklady na preventívne prehliadky 200 €, závodná zdravotná služba 10, prídel do SF 2 857 €.

4. nemocenské dávky	1 053 €
---------------------	---------

Zdroj: MÚ Považská Bystrica

7. Inštitucionálne služby verzus terénne služby

Na základe údajov VÚC bol v posledných rokoch zaznamenaný zvýšený záujem o inštitucionálne služby, čo bolo ovplyvnené viacerými faktormi:

- snaha riešiť bytovú situáciu rodiny,
- ekonomická výhodnosť pobytu v sociálnom zariadení (nízke náklady na nájom, stravu, energie, opatrovateľskú službu a pod.),
- prenášanie zodpovednosti z rodiny na spoločnosť,
- stagnujúce rodinné prostredie,
- pasívny postoj občanov pri riešení svojej sociálnej núdze,
- obava občana – seniora pred možnou stratou sebestačnosti v budúcnosti,
- absencia terénnych a komunálnych sociálnych služieb.

Súčasným trendom je však zmena veľkokapacitných azylovo-internátnych zariadení sociálnych služieb na menšie zariadenia komunitného typu a podpora terénnych služieb. Terénne sociálne služby sú z hľadiska kvality života pre občana najlepším riešením, pretože občan zostáva vo svojom prirodzenom rodinnom prostredí. Z ekonomického hľadiska sú terénne služby pre samosprávu výhodnejšie ako služby poskytované v inštitúciách. Nevýhodou terénnych sociálnych služieb v súčasnosti, že nie sú poskytované 24 hodín denne (napr. opatrovateľská alebo prepravná služba).

7.1. Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb, identifikácia najzávažnejších problémov a pripomienok.

K rizikovým skupinám z hľadiska sociálneho vylúčenia patria:

- občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú dlhodobo bez zamestnania,
- ľudia so zdravotným postihnutím,
- mládež po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy,
- starí ľudia, mnohohdetné rodiny a osamelí rodičia s deťmi, ktorí sa ocitnú v sociálnej núdzi stratou rodinného prostredia,
- drogový závislí,
- týrané a zneužívané deti, obeť domáceho násillia,

- ostatné zraniteľné osoby (imigranti, utečenci, bezdomovci, osoby po výkone trestu, atď.).

Tieto sociálne kategórie sa bez pomoci spoločnosti môžu dostať do pozície marginalizovaných skupín. Riziko sociálneho vylúčenia sa u týchto skupín zvyšuje kvôli ich nízkej atraktivnosti pre zamestnávateľov z dôvodu pracovnej neskúsenosti, nedostatočnej adaptability na meniace sa podmienky práce, nedostatočnej kvalifikácie či vzdelania, prispôsobenia pracovného prostredia nárokom postihnutých osôb, dlhodobej absencie v pracovnom procese, straty pracovných návykov a stimulov atď. U niektorých skupín obyvateľov pretrváva stereotyp viazanosti na sociálny systém a tým dobrovoľné vylúčenie z trhu práce.

V Považskej Bystrici sú sociálne služby poskytované všetkým vekovým kategóriám obyvateľstva, pričom cieľovými skupinami sú:

- seniari,
- občania so zdravotným postihnutím,
- občania v núdzi a neprispôsobiví (bez prístrešia, odchovanci detských domovov,
- drogovovo závislí, občania vo a po výkone trestu, a pod.),

Pripomienkovanie komunitného plánu sociálnych služieb prebiehalo priebežne od apríla do júna 2010 spôsobom osobných stretnutí a diskusií s občanmi mesta ako aj s poskytovateľmi sociálnych služieb .

Počas tohto obdobia prebiehal aj zber informácií o problémoch od občanov mesta a poskytovateľov sociálnych služieb elektronickou poštou a telefonicky, ktoré sme identifikovali a zosumarizovali nasledovne :

Identifikácia problémov

- Chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc, ŤZP, seniorov, osamelo žijúcich občanov so zdravotnými problémami a rodín v núdzi
- Je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- Chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie
- Nečinné - bezúčelné stretávanie sa mládeže na verejných dvoroch, vandalizmus, fetovanie, alkoholizmus
- Chýba komunitné denné centrum pre seniorov, ľudí s psychiatrickými ochoreniami a rodiny v núdzi
- Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami,
- Skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie,
- Neúplné rodiny sú potencionálne ohrozené chudobou,
- Chýbajúca terénna sociálna pomoc pre deti, rodiny a seniorov,
- Nezamestnanosť obyvateľov s nízkym vzdelaním – chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti - agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce,
- Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s nízkym vzdelaním,

- Osamelí seniari so zdravotnými problémami sú bez systematickej sociálnej pomoci, odkázaní na náhodnú pomoc v rámci možností,
- Chýba ZOS-ka pre seniorov,
- Rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima,
- Rozširuje sa bezdomovectvo,
- Chýbajú komunitní a terénni sociálni pracovníci
- Informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni,
- Nie je vybudované prepojenie a presun informácií (komunikácia) medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi, MVO a dobrovoľníkmi,
- Pasivita občanov riešiť veci verejné, výrazná pasivita poslancov pracovať v oblasti sociálnej pomoci občanom,
- Násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole a psychickými ochoreniami,
- Potreba vzniku sociálneho taxíka pre seniorov a ŤZP

➤ **Identifikácia problémov**

Mládež:

- vandalizmus, násilie, drogové závislosti, nevhodné trávenie času – chýbajúce aktivity a priestory pre mladých (posedávajú v pohostinstve), zgrupovanie skupín mladých
- deti zo sociálne slabších rodín v škole nedostávajú teplé obedy iba suchú stravu
- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc

Nezamestnaní:

- Rozširuje sa bezdomovectvo,
- Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami,
- Skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie,
- Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s nízkym vzdelaním,

Seniari:

- Starí ľudia žijúci osamelo potrebujú podporu a sociálne služby – chýba vyhľadávacia činnosť, chýba odbremeňovacia služba pre rodiny, opatrovateľov a denné centrum pre seniorov

8. Analýza stavu sociálnych služieb (porovnanie dostatkovosti a variability služieb)

8.1. Metodika spracovania

Pri spracovaní analýzy vychádzame z manuálu, ktorý vypracoval kolektív autorov Socioklubu: „Metodika socio–demografickej analýzy vybavenosti územných celkov službami sociálnej starostlivosti (Obce, města, regiony a sociální služby, Praha, 1977).

Použili sme metódu analýzy a komparácie. Ide o postup rozkladania celku na jeho jednotlivé časti, zisťovanie a porovnávanie vzájomných vzťahov medzi týmito časťami navzájom a celkom. Tento postup nám umožnil spoznať potrebné východiskové dáta k plánovaniu rozvoja sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany a kurately v meste Považská Bystrica.

Zvolená metóda analýzy umožňuje porovnať predpokladanú potrebu sociálnych služieb s existujúcimi službami pre identifikované skupiny občanov a určiť:

- dostatkovosť / nedostatkovosť jednotlivých druhov a typov sociálnych služieb,
- proporcionálnosť/ vyváženosť rozloženia sociálnych služieb.

Manuál, podľa ktorého boli výpočty realizované, tvorí prílohu k I. Analytickej časti materiálu.

8.2. Predpokladané potreby sociálnych služieb, dostatkovosť/ nedostatkovosť

8.2.1. Seniori

„Identifikácia problémov

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc
- osamelí seniori so zdravotnými problémami
- nie je vyriešená bezbariérovosť v meste
- nárast počtu seniorov a zdravotne postihnutých
- chýba ambulantná sociálna služba
- chýba Zariadenie opatrovateľskej služby
- chýba prepravná služba

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácií vyžadujúcej podporu komunity, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny

- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity

Z hľadiska početnosti ide i jedinou sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Podľa údajov ŠÚ SR máme k dispozícii tieto údaje:

Počet obyvateľov	predprod. vek/%	produktívny vek/%	poproduk. vek/%
2010/ 41 510	5 613/13,52%	27 933/67,29%	7 964/19,19%
2012/ 40 982	5 424/13,23%	26 875/65,58%	8 683/21,19%
2016/ 40 126	5 136/12,81%	25 772/64,23%	9 218/22,96%

Zdroj: sodb. infostat.sk

Občania nad 60 rokov tvoria necelých 23 % z celkového počtu obyvateľov, to znamená, že ide o najväčšiu skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby. Keď porovnáme jednotlivé roky, tak vidíme, že počet a podiel ľudí poproduktívneho veku má narastajúcu tendenciu. Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu v blízkej budúcnosti permanentne potrebovať 6 – 8 obyvateľov a umiestnenie v sociálnom zariadení 4 osoby.

Mesto vytvára technické a materiálne podmienky na činnosť základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v meste Považská Bystrica, v 6 kluboch Denných centier, ktoré organizujú pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v meste. Svojimi aktivitami inšpirujú aj mladšiu generáciu v meste. Finančná podpora z rozpočtu mesta je 5 560 € ročne pre každé DC.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, mestom Považská Bystrica pod reg. č. 112.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite mesta pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a opatrovateľských činností. Poskytovanie opatrovateľskej služby je zabezpečené 194 prijímateľom. Rozpočet mesta na opatrovateľskú službu je vo výške 712 771 €.

Vlastná legislatíva na poskytovanie sociálnej služby na území mesta Považská Bystrica je vypracovaná a schválená mestským zastupiteľstvom VZN č. 2/2012 doplnené s dodatkom č.1.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, mestom Považská Bystrica pod reg. č. 112.

V meste zabezpečujú opatrovateľskú službu aj neverejní poskytovatelia Silver generation n. o. a Eduvis, n.o..

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, pod reg. č. 263 a 276.

Jedáleň pre dôchodcov – nie je zriadená, stravovanie v prípade potreby mestský úrad vie zabezpečiť od registrovaného dodávateľa. Postup a podmienky pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v meste

sú upravené uznesením mesta č. 57/2007. Výška príspevku je poskytovaná v závislosti od výšky dôchodku. Donáška stravy je zabezpečená.

Pobytové sociálne služby

Mesto je zriaďovateľom rozpočtovej organizácie, ktorá poskytuje pobytovú sociálnu službu v Zariadení pre seniorov s kapacitou pre 37 klientov. Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, rozpočtovou organizáciou mesta Považská Bystrica pod reg. č. 98.

Trenčiansky samosprávny kraj prevádzkuje v územnom obvode mesta pobytovú sociálnu službu CSS Bystričan.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, samosprávnym krajom pod reg. č. 72.

Neverejní poskytovatelia v územnom obvode poskytujúce pobytovú sociálnu službu:

ZPS-DSS Tulipán n. o., Považská Bystrica - ZPS

Pokoj v duši n. o., Považská Bystrica – ZPS, Denný stacionár

OZ Svätého Lazara, Prečín, - DSS

Identifikačné údaje a presný rozsah činností verejných a neverejných poskytovateľov v územnom obvode mesta Považská Bystrica sú uvedené v iných kapitolách.

Mesto nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľa mesta umiestneného v sociálnom zariadení.

Bezbariérovosť v meste je vyriešená čiastočne.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné :

V prípade potreby zabezpečiť opatrovateľskú službu.

V prípade potreby zabezpečiť pobytovú sociálnu službu.

V prípade potreby zabezpečenie stravovania.

Preskúmať možnosti a potrebu poskytovania ambulantnej sociálnej služby v dennom stacionári a prepravnej služby.

Preskúmať možnosti a potrebu poskytovania sociálnej služby v Zariadení opatrovateľskej služby.

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v meste.

Priebežne monitorovať potreby seniorov (1x ročne prieskum).“

8.2.2. Zdravotne postihnutí občania

„Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŽZP
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby
- nie je vyriešená bezbariérovosť v meste
- chýba prepravná služba

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Z kritériálneho hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórii:

- mentálne a psychické postihnutia
- zmyslové postihnutia
- postihnutia pohybového aparátu
- kombinované postihnutia
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení)

Každá z uvedených kategórii postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb, čo sa týka sortimentu ich druhov, ako aj foriem poskytovania.

Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V spolupráci s ÚPSVaR je možnosť vytvorenia chránenej dielni pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

V meste funguje miestna organizácia postihnutých osôb. Kvôli adresnosti pri riešení problémov zdravotne postihnutých, bolo by vhodné riešiť potreby s miestnou organizáciou.

Miestna organizácie zdravotne postihnutých vykonáva základné sociálne poradenstvo pre postihnuté osoby v meste.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, miestnou organizáciou pod reg. č. 173.

Neverejný poskytovateľ Pokoj v duši n. o. a Eduvis n.o. prevádzkujú Prepravnú službu, hlavne pre zdravotne postihnuté osoby v územnom obvode mesta Považská Bystrica.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja pod reg. č. 257 a 276.

Mesto prispieva na čiastočnú úhradu nákladov stravy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Postup a podmienky pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v meste sú upravené uznesením mesta č. 57/2007. Výška príspevku je v závislosti od výšky dôchodku. Donáška stravy je zabezpečená.

Neverejný poskytovateľ Silver generation n. o. zabezpečuje sociálnu službu Požičiavanie pomôcok pre zdravotne postihnuté osoby.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, neziskovo organizáciou pod reg. č. 263.

Bezbariérovosť v meste je riešená čiastočne.

Identifikačné údaje a presný rozsah činností verejných a neverejných poskytovateľov v územnom obvode mesta Považská Bystrica sú uvedené v kapitole č. 5 Súlad poskytovania sociálnych služieb v územnom obvode obce.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

Preskúmať potrebu a možnosti poskytovania Prepravnej služby s mestom.

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v meste.

Priebežne monitorovať potreby zdravotne postihnutých (1x ročne prieskum).“

8.2.3. Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole, hazardných hrách...
- pasivita občanov riešiť veci verejné
- vandalizmus, násilie, drogové závislosti, alkohol
- chýba Útulok pre ženy

Svojím zložením ide o najrôznorodjšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaradujeme:

- občanov bez prístrešia
- občanov prepustených z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby
- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví
- závislí občania
- rómska komunita

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe, je možné počet skupín a kategórií len odhadnúť. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou inklúziou. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplyvajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Mesto v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách. Treba zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne

fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu. Mesto je zriaďovateľom nocľahárne s kapacitou pre 30 prijímateľov sociálnej služby. Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, mestom Považská Bystrica pod reg. č. 112. Trenčiansky samosprávny kraj v rámci činnosti v CSS Bystričan prevádzkuje útulok s kapacitou pre 20 klientov.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, samosprávnym krajom pod reg. č. 72.

Identifikačné údaje a presný rozsah činností verejných a neverejných poskytovateľov v územnom obvode mesta Považská Bystrica sú uvedené v kapitole č. 5 **Súlad poskytovania sociálnych služieb v územnom obvode obce.**

Počet osôb sociálne odkázaných a dôchodcov s nízkymi príjmami v meste je okolo 4 000, pre ktorých mesto v roku 2012 zabezpečilo potravinovú pomoc. V roku 2017 pomoc dostalo 170 rodín a v roku 2018 60 domácností.

Rómska komunita žije integrovane a preto nie sú potrebné sociálne služby pre MRK.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

Preskúmať možnosť a potrebu rozšírenie poskytovania sociálnej služby v Útulku pre ženy.

Preskúmať možnosť a potrebu poskytovania sociálnych služieb krízovej intervencie.

V prípade aktuálnosti vybaviť potravinovú pomoc pre sociálne odkázaných a dôchodcom s nízkymi príjmami.

Priebežne monitorovať potreby obyvateľov sociálne odkázaných (1x ročne prieskum).“

8.2.4. Sociálne poradenstvo a prevencia

Tabuľka č.18 Počet poskytovateľov sociálneho poradenstva v meste Považská Bystrica

	Počet poskytovateľov
Zdravotne postihnutí občania	3
Seniori	1
Deti a rodina	0
Spoločné pre všetky cieľové skupiny	4

Zdroj: MPSVaR 2010, Mesto Považská Bystrica 2010, ÚTSK 2010

Komentár

Oblasť sociálneho poradenstva spadá do kompetencie ÚTSK, ktorý je kompetentný posúdiť dostatkovosť a kvalitu poskytovaných služieb. Nemáme k dispozícii objektívne podklady ani dostatok informácií pre posúdenie situácie, ani koeficient na prepočet potrieb a predpokladov. Z tohto dôvodu nemôžeme urobiť komparáciu a vyčíslieť percento dostatkovosti či nedostatkovosti predmetnej služby.

Môžeme len konštatovať počet poskytovateľov sociálnych služieb pre jednotlivé cieľové skupiny, ktoré uvádzame v tabuľke.

Východiská pre výber priorít

- je vykázaná absencia poradenských centier v meste pre jednotlivé cieľové skupiny občanov bez prístrešia, to je osoby potrebujúce azylové ubytovanie
- je evidentné, že 4 subjekty nedokážu pokryť požiadavky a potreby občanov v meste
- je nedostatočná informovanosť občanov o všetkých formách služieb a poskytovateľoch sociálnych služieb,

Stratégia pre tvorbu plánu

- klásť dôraz na kvalitu poskytovania sociálna prevencie a poradenstva
- rozpracovať štandardy sociálne poradenstva
- zoptimalizovať sieť poradenských služieb v meste pre všetky cieľové skupiny
- prepojiť existujúce služby do systému a koordinovať spoluprácu v sieti
- rovnomerne rozložiť služby v meste, aby bola zabezpečená dostupnosť služby pre občana
- dbať na osobnostné predpoklady pracovníkov a ich sociálne kompetencie

8.2.5. SWOT analýza sociálnych služieb

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- garancia zostatku z príjmu pri poskytovaní sociálnych služieb

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nedostatočná kapacita zariadení sociálnych služieb
- nízka variabilita sociálnych služieb podľa druhov, typov a foriem
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí by mohli zabezpečovať poskytovanie sociálnych služieb
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nepriaznivý demografický vývoj
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb
- absencia partnerskej spolupráce v medzirezortnej sieti služieb
- málo zbudovaná podporná sieť služieb v komunitách mesta

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti mesta za riešenie lokálnych problémov
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a neverejných poskytovateľov
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality
- absencia nízkoprahových, terénnych a ambulantných služieb
- klesanie kvality poskytovaných služieb z dôvodu nedostatočného materiálo-technického a personálneho zabezpečenia
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií mesta, a teda aj na zabezpečenie sociálnych služieb.

8.3. Sociálnoprávna ochrana detí a mladistvých

Medzi rizikové faktory ohrozujúce fungovanie rodiny patria patologické javy, ako rozvod, chudoba, nevzdelanosť..., rodina neplní ani základné funkcie – výchovnú (zanedbávanie), ekonomickú – (nezamestnanosť), sociálnu – (záškoláctvo, nevhodné vzory rodičov).

Ďalším významným patologickým javom súvisiacim so zanedbávaním a nedostatočnou starostlivosťou je záškoláctvo, poruchy správania, delikvencia, drogy, fetovanie.

Možná forma riešenia je prevencia. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám v rodinách.

Vyhľadávacie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti našej ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Najväčší problém je však s voľným časom mládeže, ktorá si vo svojom voľnom čase, hlavne počas večerov, víkendov, sviatkov, tvorí sama aktivity (krádeže, výtržníctvo, narušanie nočného klľudu...).

Práve tejto skupine treba venovať zvýšenú pozornosť aktivitami, ktoré sú jej blízke a s podporou rodiny eliminovať závislosti a kriminalitu.

V zmysle zákona 305/2005 Z. z. môžu neštátne subjekty v spolupráci s ÚPSVaR využívať svoje kompetencie ako akreditované subjekty a spolupracovať pri umiestňovaní dieťaťa do detského domova, do náhradných rodín, sanáciou vracat' dieťa z DeD do biologickej rodiny, alebo pracovať s deťmi s poruchami správania, záškoláctvom a to organizovaním rozvojových a výchovných pobytov, aktivitami, tréningom na podporu a nácvik sociálnych a rodičovských zručností, sebavedomia detí a podporu efektívneho využívania voľného času.

Tabuľka č.19 Vybrané ukazovatele sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v meste

Vybrané ukazovatele SPO a sociálnej kurately	Počet
Počet evidovaných rodín	1 120
Počet evidovaných detí	1 640
Počet detí umiestnených v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu	18
Počet neumiestnených detí	-
Počet detí v náhradnej osobnej starostlivosti	17
Počet pestúnskych rodín	25
Počet detí v pestúnskej starostlivosti	31
Počet detí v zozname detí vhodných do NRS	-
Počet maloletých detí s poruchami správania	92
Počet mladistvých delikventov	47

Tabuľka č.20 Orientačné údaje o potrebe sociálnych služieb v oblasti starostlivosti o deti a rodinu

Sociálna skupina		2 010
Rodiny s deťmi vyžadujúce sociálnu pomoc	potreba vzniká v priebehu roka	9
	potrebujú trvalú pozornosť	30
Deti ohrozené týraním a zneužívaním	potreba vzniká v priebehu roka	15
	potrebujú trvalú pozornosť	258

8.3.1. SWOT analýza SPO

Silné stránky

- právomoci, kompetencie a záujem obce o riešenie problematiky v oblasti SPO
- podpora vzdelávacích aktivít a medzinárodná spolupráca pri riešení chudoby, nezamestnanosti a riešení krízových intervencií a ochrany bezpečia a zdravia mladej generácie

Slabé stránky

- spolupráca subjektov poskytujúcich sociálne služby a poradenstvo – sieťovanie – Mesto – ÚPSVaR – Súd – Škola – Polícia – Cirkev – neziskové organizácie
- špecifikácia jednotlivých subjektov pre cieľové skupiny
- prezentácia vlastnej práce subjektov poskytujúcich starostlivosť rodinám v kríze a zdroj informácií
- nedostatok akreditovaných subjektov na výkon sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately
- väčší počet ohrozených detí, žijúcich na uliciach mesta
- nesystematické riešenia pomoci rodinám
- slabá podpora náhradným a profesionálnym rodinám pre výkon nariadenej ústavnej a náhradnej starostlivosti
- žiadne akreditované subjekty na výkon opatrení zákona 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele so skúsenosťami práce s ohrozenými deťmi a rodinami s výchovnými problémami, záškoláctvom a delikventami

Ohrozenia

- nárast chudoby, nezamestnanosť, a následná strata bývania, bieda rodín a s tým súvisiaci nárast delikvencie mladistvých z týchto rodín
- nárast počtu detí, ktoré je nevyhnutné vyňať z rodinného prostredia len preto, lebo rodina neplní svoju funkciu a nedokáže zabezpečiť bývanie, dokázala by sa postarať o deti, vychovať ich za podpory a sprevádzania ľudí, ktorým rodina dôveruje
- neúspešné, neodborné zásahy do rodín – sanácia, či už objednaná ÚPSVaR, alebo odporúčaná, nedobrovoľná
- neochota ľudí spolupracovať a meniť svoju situáciu, pracovať, vzdelávať sa...
- nesystémové riešenia pri práci s rodinou, ktoré narúšajú stabilitu rodiny, dôveru v rodine a ukončenie procesu v čase prebiehajúcich zmien

Príležitosti

- sieťovanie subjektov sociálnej pomoci a služieb s mestom, TSK, ÚPSVaR, Políciou, súdom, školou...
- koordinácia pomoci – systémové riešenia prostredníctvom projektov a dlhodobého sprevádzania
- špecifikácia jednotlivých subjektov pre tú ktorú cieľovú skupinu – doplniť služby pre absentujúce skupiny
- v rámci priorit ÚPSVaR uplatňovať prístupy k rodinám podľa ich potrieb, stavu, procesu v ktorom sa nachádzajú, neohrozovať ich
- iniciovať a aplikovať nové metódy práce s rodinou
- koordináciou subjektov zabezpečujúcich starostlivosť o klientov, odchovancom z detských domovov – spolupracovať so zamestnávateľmi a pomoc pri uplatnení sa na trhu práce.

8.3.2. Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín majú stravovacie problémy
- nevhodné trávenie voľného času
- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima
- chýba nízko prahové denné centrum pre ženy a matky

Mládež v meste je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v PX-centre v spolupráci s mestským úradom, športové ihriská a zariadenia ako aj príroda okolo mesta. V meste je možnosť športového vyžitia mládeže na vysokej úrovni.

Hlavnou úlohou kultúrneho centra v meste Považská Bystrica je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

Výborná je vzájomná spolupráca mestského úradu Považská Bystrica so školami. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, rôzne slávnosti.... Sú pre nich organizované akcie ako fašiangový karneval, Deň detí, Mikuláš ...

Mesto nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Zásady poskytovania finančnej podpory pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni v prípade potreby je riešené s prostredníctvom ÚPSVaR. V súčasnosti sa poskytuje dotácia pre 61 detí na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením. Výška podpory je od 0,96 do 0,98 € na stravu denne pre dieťa v závislosti veku dieťaťa.

Dotácie na školské potreby boli zabezpečené pre 58 detí. Výška podpory je 33,20 € ročne.

Mesto má vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pre narodené dieťa č. 9/2004 s doplnkom č. 1. Výška podpory je 100 €. Akt uvítania novorodencov je organizovaný podľa potreby.

Mesto neposkytuje finančný príspevok dobrým študentom. Na konci školského roka sú najlepší žiaci odmenení vecnými darmi v škole.

Mesto je zriaďovateľom 2 Zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov veku dieťaťa s celkovou kapacitou 45 detí.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, mestom Považská Bystrica pod reg. č. 112.

Neverejný poskytovateľ TeKat s.r.o. prevádzkuje podobné zariadenie s kapacitou pre 15 detí.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, neverejným poskytovateľom pod reg. č. 305.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi je potrebné prioritne orientovať na ohrozené rodiny, rodiny v kríze a mladých ľudí.

Ohrozená rodina - rodina, ktorá sa ocitla pod vplyvom vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré ju ohrozujú. Najčastejšie ide o:

- neadekvátne rodičovské postoje, hodnoty, vzory a zručností
- strata bývania, resp. rodina žije len v sociálnej ubytovni a nedisponuje priestormi vhodnými na bývanie
- užívanie alkoholu alebo iných návykových látok (najmä ako prostriedok na odbúranie stresu)
- náhle životné zmeny alebo iné stresové situácie
- upadanie prostredia, v ktorom rodina žije
- chudoba, sociálne vylúčenie

Pri ohrozenej rodine sa nemuselo nevyhnutne vyskytnúť problémové - neželané správanie, ktoré by priamo ohrozilo dieťa či iného člena rodiny.

Dlhodobým neriešením krízovej situácie dochádza k rozkladu rodiny, v konečnom dôsledku až odlúčenie detí od rodičov na základe rozhodnutia súdu.

Mesto je zriaďovateľom Zariadenia núdzového bývania s kapacitou pre 20 klientov. Jedná sa o krízové centrum pre obeť násillia v rodinách.

Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja, mestom Považská Bystrica pod reg. č. 112.

Mesto momentálne má umiestnené 22 detí v náhradnej rodinnej starostlivosti, v reedukačnom zariadení je 1 dieťa a v detských domovoch je umiestnených 5 detí. Mesto má vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí – VZN č. 58/2007.

Mesto poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený, alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj. V zmysle zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately, ktorý dal obciam a mestám nové kompetencie a povinnosti, je potrebné sa zaoberať predchádzaním patologických javov. Úlohou mesta je ochrana detí pred týraním, zneužívaním a zanedbaním výchovy a výživy zo strany rodičov.

S nárastom počtu detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rastie aj záujem rodičov integrovať svoje deti do bežných škôl a pre uľahčenie tohto procesu využívať aj podporu asistenta na vyučovaní. Z výsledkov **prieskumu**, ktorý uskutočnilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) v roku 2015 vyplynulo, že učitelia i riaditelia škôl vidia najväčší prínos asistenta učiteľa v tom, že individuálnym prístupom pomáha v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu žiakom, ktorí majú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Tým pádom môžu byť aj žiaci s takýmito potrebami integrovaní do bežnej školy a môžu sa vzdelávať v hlavnom prúde vzdelávacieho procesu. Asistent učiteľa s pomocou špeciálneho pedagóga a školského psychológa pomáha skvalitňovať vyučovací proces žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním.

V súčasnosti vo výchovno-vzdelávacom procese integrácia detí a žiakov prebieha s pomocou asistenta učiteľa pre postihnuté deti, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním.

Treba vypracovať a schváliť:

Preskúmať poskytovanie sociálnej služby nízko prahovom dennom centre pre ohrozené matky s deťmi ako aj pre ženy.

V prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi.

V prípade potreby upozorniť vzdelávacie zariadenie na zabezpečenie asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním.

V prípade potreby upozorniť vzdelávacie zariadenie na zabezpečenie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením.

Priebežne monitorovať potreby rodín v riziku sociálneho vylúčenia (1x ročne prieskum).

9. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb v meste, s efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátane prehodnotenia priorít mestského rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb.

Priority rozvoja sociálnych služieb v meste Považská Bystrica

Priorita č. 1	Terénna opatrovateľská služba	
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí ➤ Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov. 	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022	
REALIZÁTOR	Zodpovedná osoba	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Trenčiansky samosprávny kraj ➤ Registrovaný subjekt 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana	
Priorita č. 2	Sociálna služba vo vlastnom zariadení	
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie vo svojej komunite ➤ Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny. 	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022	
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Trenčiansky samosprávny kraj ➤ Registrovaný subjekt 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana	
Priorita č. 3	Sociálna služba v zariadení iného druhu a inej formy	
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie sociálnej služby v registrovanom zariadení na VÚC 	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022	

REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Trenčiansky samosprávny kraj ➤ Registrovaný subjekt 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana

Priorita č. 4	Stravovanie starších a odkázaných osôb, vrátane detí
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie možnosti stravovania ➤ Zabezpečenie finančnej podpory stravovania ➤ zabezpečenie potravinovej pomoci
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022

REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Registrovaný subjekt ➤ ÚPSVaR Považská Bystrica 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana

Priorita č. 5	Rozšírenie a podpora vzdelávacích aktivít školskej výchove z dôvodu nárastu žiakov s poruchami učenia, Integrácia detí vo výchovno–vzdelávacom procese
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v komunite ➤ Aktivity smerujú k skvalitneniu návykov mládeže ➤ Podpora poskytovania služieb pre mládež ➤ Individuálny prístup pri integrácii detí vo vyučovacom procese so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním Zabezpečenie asistenta učiteľa
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022

REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Materská škola ➤ Základná škola 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana

Priorita č. 6	Spoločensky neprispôsobivé osoby
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Osobitný príjemca dávky ➤ Začlenenie spoločensky neprispôsobivých osôb do spoločenského života

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022
---	-------------

REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ ÚPSVaR Považská Bystrica 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana

Priorita č. 7	Nezamestnaní
----------------------	--------------

AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Pracovné návyky</i> ➤ <i>Spolupráca s ÚPSVaR pri hľadaní zamestnania</i> ➤ <i>Pomoc pri rekvalifikácií</i>
-----------------	---

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022
---	-------------

REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ ÚPSVaR Považská Bystrica 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana

Priorita č. 8	Vybudovanie bezbariérovosti v meste
----------------------	-------------------------------------

AKTIVITY	<p>Predinvestičná fáza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Spracovanie výkresovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie)</i> ➤ <i>Vydanie stavebného povolenia</i> <p>Investičná fáza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Získanie zdrojov financovania</i> ➤ <i>Verejné obstarávanie podľa zákona č. 343/2015 o ver. obstarávaní</i> ➤ <i>Realizácia</i>
-----------------	---

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022
---	-------------

REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ MO Zdravotne postihnutých osôb ➤ MPSVaR ➤ Trenčiansky samosprávny kraj 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dotácie z MPSVaR ➤ výťažok z lotérie ➤ vlastné zdroje pre kofinancovanie
Zodpovedná osoba	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana

Priorita č. 9	Legislatíva, Registrácia nových sociálnych služieb
----------------------	--

AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Vypracovanie a schválenie VZN a zásady finančnej podpory</i>
-----------------	---

	<p>v oblasti sociálnych služieb</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Novelizácia ➤ Registrácia sociálnych služieb na VÚC – podľa potreby – ...
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Trenčiansky samosprávny kraj 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana
Priorita č. 10	Bytová výstavba a podpora obnovy bytového fondu
AKTIVITY	<p>Predinvestičná fáza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vysporiadanie vlastníckych vzťahov ➤ Spracovanie výkresovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie) ➤ Vydanie stavebného povolenia <p>Investičná fáza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Získanie zdrojov financovania ➤ Verejné obstarávanie podľa zákona č. 25/2006 o ver. obstarávaní ➤ Realizácia ➤ Kolaudácia <p>Fáza po realizácii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kvalitné sociálne prostredie
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022
REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Štátny fond ➤ Obyvatelia obce 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dotácie ➤ vlastné zdroje
Zodpovedná osoba	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana
Priorita č. 11	Vybudovanie cyklotrasy
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zabezpečenie aktívneho športového vyžitia seniorov a mládeže ➤ Rehabilitácia zdravotne postihnutých ➤ Bezpečný presun obyvateľstva
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022
REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Ministerstvo financií a PSVaR ➤ Trenčiansky samosprávny kraj ➤ MO zdravotne postihnutých osôb 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dotácie ➤ vlastné zdroje pre kofinancovanie
Zodpovedná osoba	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana

Priorita č. 12	Podpora poskytovania sociálnej služby v zariadení pre potreby mesta a regiónu. Podpora zabezpečenia sociálnej služby pre potreby mesta	
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Spolupráca</i> ➤ <i>Podpora</i> ➤ <i>Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí</i> 	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022	
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Registrovaný subjekt ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Trenčiansky samosprávny kraj 	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana	
Priorita č. 13	Sociálne služby krízovej intervencie	
AKTIVITY	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Preskúmať možnosť a potrebu poskytovania sociálnej služby pre MRK a sociálne odkázané osoby</i> ➤ <i>Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí</i> ➤ <i>Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov</i> 	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2018 – 2022	
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zdroje financovania	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mesto Považská Bystrica ➤ Registrovaný subjekt ➤ Trenčiansky samosprávny kraj 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dotácie ➤ vlastné zdroje 	
Zodpovedná osoba	štatutárny zástupca realizátora vedúca oddelenia starostlivosti o občana	

10. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Tento plán budú predstavitelia samosprávy a poverené osoby mestským zastupiteľstvom priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie, je záväzným pre tvorbu rozpočtu mesta a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu mesta. Komunitný plán sociálnych služieb mesta je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce, či majúce aktivity na území mesta, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor) a je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Mestské zastupiteľstvo mesta Považská Bystrica minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v meste a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu mesta. Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh mesta v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie.

Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb mesta sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy mesta.“

11. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj pri aktualizácii komunitného plánovania.

Účasť pri aktualizácii komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť
- ústne návrhy občanov – na mestskom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov mesta na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb
- po uplynutí plánovaného obdobia .“

12. Záverečné ustanovenie

Dodatok č.1 ku Komunitnému plánu mesta Považská Bystrica bol schválený dňa 31. 5. 2018 uznesením MZ č. 59/2018.

Komunitný plán mesta Považská Bystrica v znení Doplnku č. 1 je účinný od 1. 6. 2018 a platný pre roky 2018 až 2022.

doc. PhDr. PaedDr. Karol Janas, PhD.
primátor mesta

Príloha č.1 Metodika k implementácii inovatívneho programu –„Mosty z chudoby“ - MANUÁL

I. STRATEGICKÁ ČASŤ

Model „Mosty z chudoby“ (ďalej len model) je filozofia a stratégia práce s chudobnými ľuďmi v komunitách. Model ukazuje jednotlivé kroky ako efektívne spolupracovať, aby sme dokázali eliminovať príčiny chudoby, nájsť osobné a komunitné zdroje, vybudovať sociálny kapitál, udržateľnosť a prosperitu mestských častí mesta.

Aktivity prebiehajú na dvoch úrovniach :

- a) **na úrovni komunit mesta** v rámci implementácie modelu „Mosty z chudoby“, ktorého súčasťou je inovatívny školiaci program „Napredovanie.“ Školiaci program je spracovaný do formy manuálov pre prácu facilitátorov školenia a účastníkov školenia – členov komunit (chudobní, stredná vrstva a bohatí).
- b) **na úrovni mesta zhora** – v rámci partnerskej spolupráce s mestskými časťami a strategickými subjektmi v meste. Vybudovaním a prepojením podporného systému pomoci pre úspešnú implementáciu stratégie modelu „Mosty z chudoby“ do praxe.

1. Porozumenie základných pojmov - definície

Komunita: je akákoľvek skupina, ktorú niečo spája a má potenciál pracovať na niečom spoločne.

Dialóg: konverzácia, ktorá otvára tému, preskúma fakty, objaví významy a podporuje porozumenie.

Diskusia: obmedzenie úvah a práca na tom, aby sa prijalo rozhodnutie.

Myšlienkové predstavy: vnútorné obrazy toho, ako človek vníma fungovanie sveta, alebo v tomto prípade, ako fungujú rodiny, čo je to chudoba a ako komunity môžu riešiť problémy.

Chudoba: Chudoba je stav, v ktorom človek žije bez dostatočného rozsahu zdrojov.

Generačná chudoba: život v chudobe počas dvoch alebo viacerých generácií.

Situačná chudoba: má kratší čas trvania a je spôsobená okolnosťami, ako choroba, rozvod, dlžoby, strata zamestnania alebo smrť hlavného živiteľa rodiny.

Skryté pravidlá ekonomických tried: skryté pravidlá sú nevyslovené návyky a spôsoby vnímania skupiny. Vznikajú z príčin a dôsledkov situácií a odrážajú spôsoby myslenia, ktoré sú nevyhnutné na prežitie v danej ekonomickej realite. Existujú skryté pravidlá rás, národností, regiónov, vekových skupín, pohlaví, náboženstiev a ekonomických tried. Všetky skryté pravidlá ovplyvňujú správanie. Jedným z najsilnejších vplyvov je príslušnosť k určitej ekonomicko/sociálnej triede. Skryté pravidlá sociálnej triedy prevážia nad ostatnými pravidlami. Skryté pravidlá ekonomických tried sú podstatné pri určení správania, je potrebné, aby im všetci rozumeli, a to najmä, keď sa komunita rozhodne budovať svoju udržateľnosť.

Kvalita života: kvalitu života môžeme definovať ako rozsah, mieru toho, či jednotlivci a komunita má k dispozícii potrebné zdroje. Tieto zdroje (osobný, sociálny a ekonomický kapitál) pokrývajú všetky aspekty života a dávajú rodinám a komunitám výzvu v najširšom slova zmysle, ako si vybudovať dobrý život. Ako si vybudovať potrebné zdroje.

2. Hlavné zámery stratégie „Mosty z chudoby“

Stratégia práce so sociálne vylúčenými občanmi a komunitami mesta je zameraná na transformáciu zmien zdola a vzájomnú spoluprácu. Má pomôcť občanom v komunite a samotným mestským častiam vybudovať nové uvedomenie o ekonomickej rozmanitosti (diverzity) a predstaviť vzájomné prepojenie problémov, ktorým sú vystavení chudobní ľudia a chudobné komunity ako celok. **Nestačí len poznať problémy v komunite, pretože starý spôsob riešenia problémov je súčasťou starých znalostí, ktoré zapríčinili chudobu a súčasné problémy. Je veľmi potrebné získať nové vedomosti, nové uvedomenie si, ako sa môže dosiahnuť zmena. Proces je rovnako dôležitý ako výsledok. Proces je priebeh, do ktorého sa ľudia zapoja, v ktorom sa ľudia učia a dochádzajú k novým formám poznania – kvalitatívne informácie, hodnoty, inovatívnosť, tvorivosť, nová vízia budúcnosti.**

Stratégia modelu je postavená tak, aby umožnila:

1. Porozumieť príčinám chudoby a ich dopadom na kvalitu života jednotlivca aj celej komunity .
2. Zapojiť do prebiehajúcich procesov všetky tri sociálne/ekonomické triedy (chudobní, stredná vrstva, bohatí) ako aktívnych účastníkov, ako analytikov, ktorí sú schopní spolupracovať, problémy definovať a riešiť, vytvoriť myšlienkovú predstavu osobnej a komunitnej zodpovednosti .
3. Zaviesť efektívny spôsob budovania zdrojov, osobného, sociálneho a ekonomického kapitálu komunit mestských častí na vytvorenie udržateľnosti a prosperity mesta.
4. Z úrovne mesta ponúknuť podporný systém pomoci a služieb, sprevádzanie v týchto procesoch, ekonomicko-politickú podporu a spoluprácu s mestskými časťami.

Životodarnú silu k zmenám získavajú ľudia hlavne cez kvalitné sociálne vzťahy – cez úctu, akceptáciu, prijatie a porozumenie v každodennom živote,

v prostredí rodiny a komunity, v ktorej žijú. Sme svedkami spätnej väzby, aké sú nefunkčné partnerstvá, ktoré sú formálne a riadené zhora.

Kvalitu života, môžeme definovať ako rozsah, mieru toho, či jednotlivec a komunita má k dispozícii potrebné zdroje. Tieto zdroje (osobný, sociálny a ekonomický kapitál) pokrývajú všetky aspekty života a dávajú rodinám a komunitám výzvu v najširšom slova zmysle, ako si vybudovať dobrý život. Ako si vybudovať potrebné zdroje.

3. Filozofia chápania a spracovania problematiky „chudoby“

V priebehu roka 2008 sa na Slovensku konali prednášky Ruby K. Payne PhD. a Philipa DeVol z organizácie Aha Process, USA. Mali sme tú výsadu oboznámiť sa s výsledkami vyše dvadsať ročnej výskumnej práce Ruby K. Payne v oblasti príčin a dopadov chudoby a zapojiť sa do spolupráce šírenia dobrej praxe.

Dr. Ruby Payne pri vymedzení chápania chudoby zavádza pojem skrytých pravidiel ekonomických tried. Jestvujú skryté pravidlá rás, pohlavia, veku, náboženstva, regiónov a pod. Skryté pravidlá sú nevyslovené návyky a spôsoby vnímania skupiny. Skryté pravidlá ekonomických tried predstavujú mentálne vzorce riešenia každodenných životných situácií jednotlivcov a komunit. Skryté pravidlá vznikajú z príčin a dôsledkov situácií a odrážajú spôsoby myslenia, ktoré sú nevyhnutné na prežitie v danej ekonomickej realite. Všetky skryté pravidlá ovplyvňujú správanie, ale jedným z najsilnejších vplyvov je príslušnosť k určitej sociálno/ekonomickej triede v trojstupňovej škále (chudobní, stredná vrstva, bohatí). Bez pochopenia skrytých pravidiel ekonomických tried a ich myšlienkových predstáv o chudobe a prosperite, bez zapojenia všetkých troch tried do spolupráce v komunite nie je možné identifikovať a využívať osobné a komunitné zdroje zdola, budovať sociálny kapitál v komunite.

Mentálne vzorce jednotlivých ekonomických tried ovplyvňujú status quo ich príslušníkov v relatívne totožnom politicko-ekonomickom prostredí (pracovné príležitosti, sociálna podpora, legislatíva, a pod.) Je teda zrejmé, že riešenia realizované na politicko-ekonomickej úrovni síce rozširujú príležitosti na riešenie sociálnej situácie, ale nerozširujú dispozície chudobných tieto príležitosti využiť.

Efektivitu riešenia problémov značne zvýši analýza a diferenciacia príčin problémov, ktorá umožní nasmerovať opatrenia do oblastí etiológie problémov spôsobujúcich chudobu. Na základe výskumov boli vydefinované štyri oblasti príčin chudoby - správanie jednotlivcov, ľudský a spoločenský kapitál, vykorisťovanie a ekonomicko-politické usporiadanie.

Diferenciacia príčin však neznamená segregáciu jednotlivých vplyvov, ale odmieta tzv. plošné externé zvyčajne ekonomicky a personálne náročné opatrenia bez adresného, preukázateľného a dlhodobu udržateľného efektu. Naopak základom preferovanej filozofie je „premostenie“ jednotlivých oblastí, kooperácia, kontinuita jednotlivých opatrení vo všetkých oblastiach, pričom výstupy z jednotlivých opatrení vytvárajú synergický efekt podmieňujúci systémové opatrenia a dopady.

3.1. Východiská filozofie

- **Chudoba je ako pasca**, ktorá zvierá ľudí diktatúrou danej chvíle a znemožňuje im zaoberať sa abstraktnými informáciami alebo plánovaním budúcnosti – teda podstatnými vecami, ktoré sú nevyhnutné pre tvorbu potrebných zdrojov a finančného zázemia.
- **Chudoba má veľa príčin**, niektoré súvisia s rozhodovaním a správaním jednotlivcov, väčšina pochádza z prostredia a podmienok v komunite zo zdrojov ľudského a spoločenského kapitálu v komunite, zneužívania, vykorisťovania a politicko-ekonomickej štruktúry.
- Požiadavky prostredia na prežitie vytvárajú skryté pravidlá ekonomických tried. **Skryté pravidlá odrážajú spôsoby myslenia, ktoré sú nevyhnutné na prežitie v danej ekonomickej realite.**
- **Udržateľnosť komunity najviac závisí od celkového stavu strednej vrstvy komunity**, t.j. od jej pomerného zastúpenia v komunite, od jej vplyvu, morálky, ambícií a životaschopnosti a v neposlednom rade od jej zodpovednosti za celú komunitu.
- Každá z troch základných socio-ekonomických tried (**chudoba, stredná vrstva, bohatí**) má vlastné vzorce správania a vlastné myšlienkové predstavy o živote.

3.2. Skryté pravidlá spoločenskej triedy predstavujú mentálny obraz toho, ako jednotlivé spoločenské triedy budujú alebo naopak ničia svoju ekonomickú istotu a stabilitu.

	CHUDOBA	STREDNÁ TRIEDA	TRIEDA BOHATÝCH
HNACIA SILA	Prežitie, vzťahy, zábava.	Práca, dosahované úspechy	Finančné, politické, spoločenské konexie.
MOC	Moc sa spája s prejavovaním rešpektu. Človek musí mať schopnosť fyzicky bojovať. Ľudia reagujú na moc jednotlivca. Sila je v množstve. Ľudia žijúci v chudobe nedokážu zabrániť tomu, aby sa diali zlé veci.	Moc sa nespája s rešpektom. Človek musí mať schopnosť vyjednávať. Moc sa spája so zodpovednosťou nachádzať riešenia. Ľudia reagujú na moc vyplývajúcu z postavenia človeka. Moc je v inštitúciách. Ľudia prináležiaci k strednej triede riadia chod inštitúcií v krajine.	Moc sa spája so stabilitou. Človek musí mať vplyv a konexie. Ľudia reagujú na odbornosť. Moc je v informáciách. Ľudia prináležiaci k triede bohatých udávajú smer podnikom, korporáciám a rozhodujú o verejnej politike.

ČAS	Najdôležitejšia je súčasnosť. Rozhodnutia zohľadňujú len súčasnosť a sú závislé na momentálnom prežívaní a osobnosti človeka.	Najdôležitejšia je budúcnosť. Rozhodnutia zohľadňujú dopad na budúcnosť.	Najdôležitejšie sú tradície a história. Rozhodnutia čiastočne zohľadňujú históriu a etiketu.
	CHUDOBA	STREDNÁ TRIEDA	TRIEDA BOHATÝCH
OSUD	Viera v osud. Človek nemá veľký vplyv niečo zmeniť.	Viera v možnosti. Na základe správnych súčasných rozhodnutí je možné ovplyvniť budúcnosť.	Aristokratický záväzok.
SVETO NÁZOR	Svet je vnímaný na miestnej úrovni.	Svet vnímaný na národnej úrovni.	Svet vnímaný v medzinárodnom kontexte..
JAZYK	Hovorová reč. Jazyk sa využíva k prežitiu.	Formálny jazykový štýl. Jazyk sa využíva k vyjednávaniu.	Formálny jazykový štýl. Jazyk slúži k vytváraniu kontaktov.
VZDELANIE	Má význam ale iba ako niečo abstraktné a nedosiahnuteľné.	Nevyhnutné pre kariérny postup a zarábanie peňazí.	Nevyhnutná súčasť tradície, ktorá slúži na udržiavanie a vytváranie nových kontaktov.
PENIAZE	Sú na to, aby sa používali, míňali.	Sú na to, aby sa spravovali.	Sú na to, aby sa uchovávali a investovali.
ŠTRUKTÚRA RODINY	Zväčša matriarchálna.	Zväčša patriarchálna.	Závisí od toho, kto má v rukách peniaze.
VLASTNÍCTVO	Ľudia.	Veci.	Unikátne predmety, dedičstvá, rodokmene.
OSOBNOSŤ	Má slúžiť na zabávanie. Vysokú hodnotu má zmysel pre humor.	Má slúžiť k získavaniu majetku a vytváraniu stability. Vysokú hodnotu má dosahovaný úspech.	Je o vytváraní konexií. Vysokú hodnotu majú finančné, politické a spoločenské kontakty.
SPOLOČENSKÝ DÔRAZ	Prijatie od ľudí, ktorých má dotyčná osoba rada.	Dôraz sa kladie na autonómiu a sebestačnosť.	Dôraz sa kladie na spoločenskú exkluzivitu.
LÁSKA	Láska a prijatie sú podmienené podľa toho, či sa jednotlivci skupine páči alebo nie.	Láska a prijatie sú podmienené do značnej miery závisia od dosahovaných úspechov.	Láska a prijatie sú podmienené v závislosti od spoločenského postavenia a kontaktov.
HUMOR	Ľudia a sex.	Situačný.	Spoločenské prešľapy.
JEDLO	Kľúčová otázka: Mal/a si dosť? Dôležitá je kvantita.	Kľúčová otázka: Chutilo ti to? Dôležitá je kvalita.	Kľúčová otázka: Bolo stolovanie vhodné? Dôležitý je spôsob prezentovania.
OŠATENIE	Na ošatení sa cení to, nakoľko vystihuje štýl jednotlivca a jej/jeho osobnosť.	Na ošatení sa cení jeho kvalita a spĺňanie noriem strednej triedy. Dôležitá je značka.	Na ošatení sa cení jeho umelecké prevedenie a interpretácia. Dôležitý je návrhár.

4. Hlavná metóda práce

Spôsob práce je výrazne predurčený hlavnými zámermi, ktorými je vytvorenie sociálne udržateľnej komunity. Preto spôsob práce musí vytvoriť také mechanizmy a návyky v komunite, ktoré budú časovo dlhodobé a samé budú zárukou udržateľnosti.

Základné mechanizmy pri tejto práci budú jej dlhodobou a stálou oporou, ktorá nebude závislá na konkrétnom personálnom obsadení a zároveň bude bariérou pred výkyvmi finančnej podpory.

Metóda a organizácia práce je cennou súčasťou know-how celej stratégie práce s chudobnými občanmi a komunitami. Keďže do práce je potrebné zapojiť príslušníkov všetkých troch spoločenských vrstiev komunity, práca nemôže byť direktívna, nemôže postupovať prísny administratívnym riadením zhora, nemôže byť založená na systéme príkazov a zákazov.

Základnou metódou práce s chudobnými vrstvami občanov a komunitami je postup zdola nahor, postup nenásilného vťahovania záujemcov o túto prácu a postupného rozširovania jej aktivít a zväčšovania jej pôsobenia.

Sme presvedčení, že

- chudobní občania komunity nemôžu byť iba okrajovým objektom sociálnej práce, ale naopak, musia sa stať hlavným subjektom svojej vlastnej sociálnej zmeny,
- chudobní občania sú schopní vytvoriť si vlastné plány svojej osobnej zmeny a tieto uskutočniť vo svojom živote s cieľnou pomocou komunity,
- do práce s chudobnými občanmi, ktorí sú konečnými klientmi sociálnej práce, treba zapojiť aj príslušníkov strednej a bohatej vrstvy.

Základnou metódou práce s komunitou je premostenie všetkých tried komunity, resp. jej členov. Premostenie sa dosiahne vzájomným poznaním sa (aj poznaním skrytých pravidiel správania iných socio-ekonomických tried) a spoluprácou na riešení spoločných problémov.

- Pre úspešnosť práce na úrovni celého mesta je nutné uplatniť metódu premostenia na všetkých možných úrovniach a vo všetkých možných smeroch.

Premosťuje sa:

- práca s jednotlivcom a práca s komunitou,
- práca na úrovni mestskej časti a práca na úrovni mesta,
- hľadanie a budovanie osobných zdrojov a hľadanie a budovanie zdrojov komunity,
- využívanie a rozvoj vnútorných zdrojov a využívanie a rozvoj vonkajších zdrojov,
- práca partnerov, čím vzniká spolupráca,
- analýza príčin chudoby a analýza dôsledkov chudoby, čo je predpokladom nájdenia riešenia chudoby.

5. Hlavné princípy

Práca s ľuďmi sa opiera o tie najprirodzenejšie princípy spolužitia medzi ľuďmi navzájom, ktoré sa opierajú o vzájomný rešpekt a úctu jedného človeka ku druhému. Spoločné dobro je tou najvyššou hodnotou, pre ktorú ľudia pracujú v prospech iných a prinášajú vlastnú obeť v rôznych podobách, či už investovaného času, vkladu vlastnej energie a niekedy aj zdravia, alebo celkom jednoducho v každodennom úsilí o presadenie zmeny k lepšiemu v živote „cudzieho“ spoluobčana, v živote komunity, v živote mestskej časti a v živote mesta.

Uvedme aspoň tri princípy našej práce (princíp subsidiarity, princíp adicionality, princíp diverzifikácie), ktoré sa univerzálne využívajú v regionálnych rozvojových aktivitách a zvlášť jeden oporný princíp (princíp sociálnej duality človeka).

PRINCÍP SOCIÁLNEJ DUALITY ČLOVEKA

Každý jednotlivec je neopakovateľnou, jedinečnou a nenahradiťelnou ľudskou bytosťou. Každý jednotlivec sa realizuje v spoločnosti a naopak spoločnosť ku svojmu životu nevyhnutne potrebuje každého človeka. Človek je individualitou a sociálnou bytosťou zároveň.

Konkrétne: Naša práca sa sústreďuje na prácu s jednotlivcom aj s komunitou. Veríme, že jednotlivec je schopný vlastnej zmeny a zároveň veríme, že mu pri tejto zmene môže napomôcť jeho komunita aj celá spoločnosť. Veríme, že plány a rozhodnutia komunity a väčších spoločenstiev sa musia opierať o podklady jednotlivcov, ktorých účasť je nevyhnutná. Jednotlivec potrebuje komunitu a komunita potrebuje jednotlivcov.

PRINCÍP SUBSIDIARITY

Uplatňovanie tohto princípu zaručuje že vzniknuté problémy sa riešia na tej úrovni kde je riešenie najefektívnejšie. Je to zvyčajne úroveň, na ktorej problém vznikol.

Konkrétne: Základnou jednotkou práce je jednotlivec a rodina. V širšom poňatí (na vyššej úrovni) je jednotkou práce komunita. Stratégia sa sústreďuje na prácu s jednotlivcom a na vyššej úrovni s komunitou a s mestskou časťou. Práca na úrovni mesta je až následná. V mestských častiach pracujú facilitátori so zástupcami všetkých sociálnych skupín. S predstaviteľmi chudobnej skupiny sa pracuje individuálne. Neobchádza sa žiadny stupeň vzniku a riešenia problémov, pričom hľadanie a riešenie problémov postupuje zdola nahor.

PRINCÍP ADICIONALITY

Tento princíp znamená že prostriedky potrebné pre riešenie problémov sa skladajú z viacerých zdrojov. Významnú úlohu tu zohrávajú miestne zdroje pričom vonkajšie zdroje by mali slúžiť na naštartovanie procesov alebo na riešenie akútnych, havarijných situácií.

Konkrétne: Do riešenia problémov chudobnej skupiny komunity sú zapojení aj členovia strednej a bohatej skupiny. Na riešení problémov chudobných

sa zúčastňujú všetci členovia komunity, t. j. problému sa nevenujú iba platení zamestnanci sociálnych služieb.

PRINCÍP DIVERZIFIKÁCIE

Diverzifikácia zabezpečuje rôznorodosť aktivít a tým aj väčšiu stabilitu dosiahnutých výsledkov.

Konkrétne: Stratégia sa nevenuje iba chudobnej skupine komunity, ale všetkým skupinám. Problémy sú riešené z rôznych smerov: od jednotlivca, aj od komunity. Samostatne, aj s pomocou podporných služieb.

6. Hlavné príčiny chudoby

Chudoba je komplexný a multifaktorálny jav. Náhľady akcentujúce niektorú z oblastí jej príčin (chudobní, ekonomicko – politické faktory), či konzekvencií prinášajú zvyčajne nákladné a z hľadiska konzekvencií neefektívne riešenia. Pochopenie a riešenie chudoby je podmienené komplexnosťou náhľadu. Chudoba je zapríčinená správaním chudobných, nedostatkom ľudského a sociálneho kapitálu, vykorisťovaním chudobných a politicko-ekonomickými štruktúrami. Keď chceme odstrániť chudobu a budovať udržateľné komunity, musíme sa venovať všetkým príčinám chudoby.

Diferenciácia problémov umožní náhľad do etiológie problémov a umožní nasmerovať navrhované riešenia na úroveň ich vzniku, čo zvýši efektivitu eliminácie problémov.

V súlade s filozofiou riešenia problému chudoby tieto oblasti pokrývajú štyri hlavné príčiny chudoby:

- správanie jednotlivcov,
- ľudský a spoločenský kapitál v komunite,
- vykorisťovanie,
- ekonomické a spoločenské usporiadanie.

V nasledovnej tabuľke uvádzame výsledky výskumov a analýz z hľadiska príčin chudoby

Správanie jednotlivcov	Ľudský a spoločenský kapitál v komunite	Vykorisťovanie	Ekonomické/politické usporiadanie
Definícia: možnosti volieb, správania, charakteristík a návykov ľudí žijúcich v chudobe	Definícia: zdroje, ktoré sú k dispozícii pre jednotlivcov, komunity a podniky.	Definícia: chudobní ľudia zneužívaní len preto, že sú chudobní.	Definícia: ekonomické, politické a spoločenské stratégie na medzinárodnej, národnej a miestnej úrovni.

Príklady: Závislosť od štátnej podpory Mravnosť Zločinnosť Slobodní rodičia Rozpad rodín Profesná profilácia/vzdelanie Pracovná morálka Odhodlanie k úspechu Návyky utrácania peňazí Drogová závislosť Mentálna choroba Domáce násilie Plánovacie zručnosti Jazykové znalosti	Príklady: Diskriminácia, rasizmus Intelektuálny kapitál Sociálny kapitál Dostupnosť pracovných miest Dostupnosť dobre platených pracovných miest Dostupnosť a kvalita vzdelania Adekvátne zručnosti Starostlivosť o deti pracujúcich rodín Úpadok spoločenskej morálky Urbanizácia Únik príslušníkov strednej triedy (Únik mozgov) Mestské a regionálne plánovanie Úpadok mestských častí	Príklady: Úžerníctvo Nakupovanie na pôžičky Dočasná práca Nelegálne zamestnávanie Gamblerstvo Poskytovatelia pôžičiek Podniky s vysokým tempom práce za nízku mzdu Obchod s drogami Internetové podvody	Príklady: Ovplyvňovanie legislatívy korporáciami Znižovanie početnosti strednej vrstvy Strata pracovných miest Vysoké zdaňovanie Ekonomická nerovnosť Neprimerané prerozdeľovanie/ neprerozdeľovanie zisku medzi „šéfstvom“ a zamestnancami Dopady zmeny politického zriadenia
--	--	---	--

7. Prekážky zapríčinené chudobou

Vymedzenie príčin nám odkrýva oblasti realizácie potrebných zmien. Disponabilita realizovať zmeny jednotlivých zložiek však nie je dostačujúca na ich odstránenie. Už sme povedali, že tí, ktorí sa najviac potrebujú zmeniť, zisťujú, že zmeniť sa je veľmi ťažké. Ak je niekto chudobný, je to ešte ťažšie. Pričom zmeny je potrebné realizovať komplexne a kontinuálne na všetkých úrovniach. To znamená uplatnenie totožného postupu pri odstraňovaní bariér ich realizácie. Nasledujúca tabuľka nám znázorňuje bariéry realizácie zmien na štyroch úrovniach realizácie zmien.

Prekážky zmien			
Bariéry spôsobené chudobou	Bariéry spôsobené rodinou a sociálnou situáciou	Bariéry spôsobené komunitnými poskytovateľmi služieb	Bariéry spôsobené spoločnosťou
Kríza/prežívanie/reaktívny spôsob života	Odpor a sabotáž zo strany rodiny a priateľov	Programy založené na spôsobe myslenia strednej triedy	Rezortné myslenie a plánovanie
Neschopnosť plánovať	Trest/odpustenie za porušenie disciplinárnych vzorcov správania	Formálne opatrenia zamerané na realizované úkony a výkon, nie na adresáta a dopady	Absencia systémových, medzirezortných riešení
Žitie v prítomnosti	Nízky sociálny kapitál	Klienti vnímaní ako	Nedôvera voči chudobným ľuďom
Neznalosť skrytých pravidiel iných sociálnych tried	Potreba mať		Akceptovanie tých, ktorí vykorisťujú
Nízke zdroje			

Problémy v spolunažívaní Nedôvera voči inštitúciám strednej vrstvy alebo vlády Polarizovaný spôsob myslenia Poznávacie problémy/schopnosti Strach zo straty blízkych/príbuzných Strach zo straty vlastnej identity Zmierenie sa s osudom	rešpekt medzi svojimi rovesníkmi Neznalosť skrytých pravidiel ekonomickej triedy	„biedni“ príjemcovia Neschopnosť povšimnúť si a poznať talent, zručnosti a schopnosti chudobných Ťažkosť robiť organizačné zmeny v záujme klientov Rezortný spôsob uvažovania	najslabších členov spoločnosti Akceptácia vysokých stupňov chudoby
--	--	--	--

II. REALIZAČNÁ ČASŤ

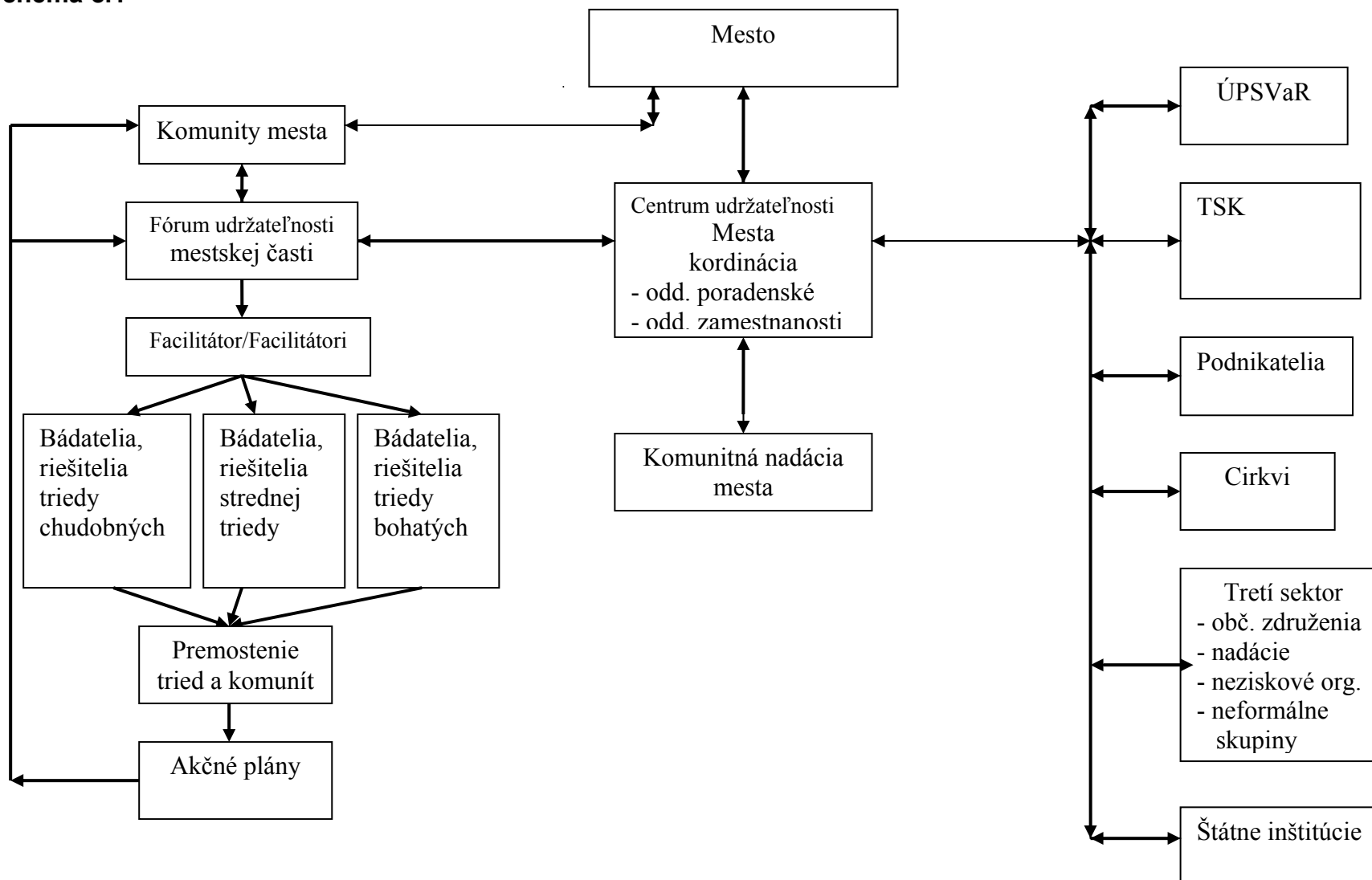
Konkrétna reálna práca s jednotlivcami a s celou komunitou sa odohráva vo vybraných komunitách mesta/mestských častí s podporou miestnej samosprávy, ktorá spravidla aj iniciuje túto prácu.

Na začiatku sa vytvorí skupina záujemcov, ktorí sa tejto práce ujmú a prácu v komunitách koordinujú (v ďalšom túto skupinu voláme fórum udržateľnosti).

Fórum udržateľnosti poverí odborne pripraveného facilitátora/facilitátorov realizovaním odborných školení s názvom „Napredovanie“, ktoré následne monitoruje a vyhodnocuje. Facilitátor uskutočňuje školenia cca v 15 členných skupinách.

Mesto ustanoví odbornú skupinu /inštitúciu Centrum udržateľnosti, ktorá zosieťuje všetky fóra udržateľnosti (podrobnejší popis v ďalšom texte).

Schéma č.1

1. Časť a) – konkrétna práca na úrovni komunit mesta

1.1. Práca s jednotlivcom a rodinou

Nosnou témou realizačnej časti stratégie je práca s jednotlivcom a rodinou. Spôsob práce s jednotlivcom v rámci školenia „Napredovanie“, nezávisí od toho z akej spoločenskej triedy pochádza. Rozdiely v školení nastávajú:

- v tempe školenia, vzhľadom na rôznu dispozíciu a motiváciu účastníkov z rôznych spoločenských tried,
- v osobných výstupoch zo školenia, vzhľadom na rôzny osobný dôvod účasti jednotlivcov z rôznych spoločenských tried.

Jadro práce s jednotlivcom je zamerané na premyslený a vopred pripravený „proces“. Proces je overený praxou a nemožno ho svojvoľne meniť, možno ho však tvorivo rozvíjať. Počas školenia je stále kladený dôraz aj na poznanie pravidiel a noriem strednej triedy, pretože podľa nich sa riadia všetky školy, pracoviská a organizácie.

Rozsah vzdelávania tvorí pätnásť lekcií po 2,5 hodiny. Pre facilitátora je výzvou, aby všetko zvládol v rámci pätnástich lekcií.

1.1.1. Postup jednotlivých krokov:

1. Oboznámenie sa s chudobou v jej širšom kontexte a vytvorenie myšlienkovvej predstavy chudoby a strednej triedy.

- a) Vytvoriť myšlienkovú predstavu chudoby a vedieť navzájom prepojiť jednotlivé problémy, s ktorými chudobní ľudia permanentne žijú.
- b) Vytvoriť myšlienkovú predstavu života strednej triedy.

2. Oboznámenie sa s konceptom skrytých pravidiel rozličných spoločenských tried. Oboznámiť sa so skrytými pravidlami jednotlivých spoločenských tried, ktoré sa vzťahujú na najdôležitejšie parametre života:

- a) jedlo/strava,
- b) štruktúra rodiny,
- c) hnacie sily,
- d) peniaze,
- e) čas,
- f) osud,
- g) moc,
- h) majetok,
- i) jazyk.

3. Spoznanie vplyvu chudoby na vlastný život.

Vytvoriť vlastný obraz svojho života v chudobe a v obraze popísať jednotlivé väzby medzi príčinami a následkami.

4. Ohodnotenie vlastných zdrojov.

Spoznať a ohodnotiť vlastné osobné zdroje:

- a) Integrita, celistvosť osobnosti
- b) Finančné zdroje
- c) Zdroje emocionálnych podnetov
- d) Zdroje mentálnych podnetov
- e) Zdroje duchovnej pohody
- f) Fyzické zdroje
- g) Podporný systém
- h) Vzťahy a modely správania
- i) Poznanie skrytých pravidiel
- j) Túžba a vytrvalosť.

5. Ohodnotenie zdrojov komunity.

Vyhodnotiť zdroje vlastnej komunity a posúdiť jej možnosti a schopnosti.

6. Zamyslenie sa a následná analýza.

Zhodnotiť vlastnú situáciu a seba samého v rodine a v komunite.

7. Zostavenie vlastného plánu na vytvorenie zdrojov.

Zostaviť vlastný plán využitia a vytvárania osobných zdrojov a naplánovať a realizovať vlastný plán osobných zmien.

8. Monitorovanie vlastnej motivácie a zmeny, ku ktorej v mojom živote už došlo alebo by malo dôjsť.

9. Kontrola a vyhodnocovanie realizácie vlastného plánu využitia a vytvárania osobných zdrojov a vlastného plánu osobných zmien.

Po úspešnom absolvovaní školenia „Napredovanie“ začne absolvent realizovať svoje osobné plány a je schopný zúčastňovať sa spoločných stretnutí na prípravách akčných plánov komunity, resp. mestskej časti. Absolvent je schopný aktívne sa zapojiť do činnosti v prospech komunity.

1.2. Práca s komunitou - rozvoj ľudského a sociálneho kapitálu

Základom premostenia jednotlivých spoločenských tried v komunite je ich vzájomné poznanie sa. Poznanie spoločenských tried medzi sebou pomôže odstrániť prekážky z neznáma a tajomna toho druhého a v neposlednom rade pomôže odstrániť nepriznané predsudky jedných voči druhým. Účasť na školeniach „Napredovanie“ pomáha porozumieť myšlienkovým predstavám jednotlivých spoločenských tried a pomáha rozumieť ich skrytým pravidlám. Preto školenie „Napredovanie“ výrazne zvyšuje vzájomné poznanie sa jednotlivých spoločenských tried a posilňuje porozumenie medzi jednotlivcami rôznych tried.

Vzájomné poznanie sa rôznych jednotlivcov z rôznych spoločenských tried v spoločnej mestskej časti posilňuje vzájomnú zodpovednosť a vytvára dobré predpoklady pre hľadanie spoločných riešení vzájomných problémov.

1.2.1 Úlohy riešiteľov ekonomických tried pri tvorbe udržateľnosti komunit

Bádatelia a riešitelia problémov spomedzi chudobných	Bádatelia a riešitelia problémov zo strednej triedy	Bádatelia a riešitelia problémov spomedzi bohatých
Porozumieť ekonomickej diverzite.	Porozumieť ekonomickej diverzite.	Porozumieť ekonomickej diverzite.
Naplánovať vytvorenie osobných zdrojov. Používať osobné a komunitné zdroje na tvorbu osobných a rodinných zdrojov.	Naplánovať vytvorenie osobných zdrojov.	Naplánovať vytvorenie osobných zdrojov.
Pomáhať agentúram a organizáciám napláňovať také programy, ktoré budú lepšie poskytovať služby chudobným ľuďom.	Vyškoliť pracovníkov, aby porozumeli ekonomickej diverzite. Napláňovať programy, ktoré budú lepšie poskytovať služby chudobným ľuďom.	Pomáhať agentúram a organizáciám napláňovať také programy, ktoré pomáhajú ľuďom budovať zdroje.
Zúčastňovať sa na aktivitách rozvoja udržateľnej komunity.	Ovplyvňovať rozvoj stratégií a legislatívy.	Ovplyvňovať rozvoj stratégií a legislatívy pre dobro chudobných ľudí a robotníkov s nízkymi mzdami.
Aktívne sa zúčastňovať na riešení problémov.	Podporovať rozvoj komunitných agentúr a podnikov, ktoré majú hodnotné ciele: prosperitu zamestnancov, klientov a komunity rovnako ako finančnú návratnosť.	Podporovať rozvoj podnikov, ktoré majú hodnotné ciele: finančnú návratnosť, environmentálne práce, blaho zamestnancov, klientov a komunity.
Asistovať ostatným pri tvorbe zdrojov.	Asistovať ostatným pri tvorbe zdrojov.	Asistovať ostatným pri tvorbe zdrojov.

V tejto oblasti sa realizujú kroky, ktoré sú prirodzeným pokračovaním procesu práce s jednotlivcom a sú prepojené na prácu subjektov v komunite.

Bádatelia a riešitelia problémov zo všetkých troch socio-ekonomických tried z rôznych subjektov, ktorí porozumeli ekonomickej diverzite, spoločne pracujú na aktivitách:

1. **identifikácie sociálnych zdrojov komunity, hodnotenie komunity**
2. **plánovania programov, ktoré budú lepšie poskytovať pomoc a služby chudobným ľuďom**
3. **definovania stratégie zmien a tvorby myšlienkových predstáv prosperity komunity**
4. **tvorba akčných plánov a iných strategických materiálov**

Platí zásada akceptácie všetkých 4 príčin chudoby, preto stratégie zmien budú zasahovať aj do oblasti práce pri odstraňovaní príčin vykorisťovania a politicko-ekonomickej štruktúry usporiadania, kompetencií a vzťahov, pretože, tí, ktorí tvoria politiku, majú veľký vplyv na blahobyť rodín a komunit.

Koordinátorom aktivít je fórum udržateľnosti príslušnej komunity. Predĺženou rukou fóra udržateľnosti sú facilitátori – vzdelávatelia, ktorí realizujú školenia s jednotlivcami rôznych komunit a spoločenských tried a zároveň koordinujú stretnutia príprav a tvorby rôznych programov a plánov. Osobná zrelosť, ľudské vlastnosti a odborná profesionálna pripravenosť facilitátorov je kľúčovým predpokladom úspešnej realizácie modelu „Mostov z chudoby“, úspešného školenia programu „Napredovanie“ ako aj úspešných príprav a tvorby strategických rozvojových plánov.

1.3. Vyhodnocovanie a monitorovanie pokroku

Komunity mesta potrebujú nástroj, ktorým budú môcť merať svoju úspešnosť. Tento nástroj by mal byť dostatočne širokospektrálny, aby mohol zaznamenať úspechy v širokom spektre záležitostí týkajúcich sa udržateľnosti komunit. Index sociálneho zdravia je presne takým nástrojom. Index sociálneho zdravia pokrýva:

Indikátory kvality života	
Detská úmrtnosť	Mzdy
Zneužívanie detí	Poistenie zdravotnej starostlivosti
Chudoba detí	Chudoba ľudí starších ako 65 rokov
Samovraždy mládeže	Očakávaná dĺžka života
Užívanie drog deťmi a mládežou do 18 rokov	Násilné trestné činy
Pôrodnosť dievčat do 18 rokov	Dopravné nehody zapríčinené alkoholom
Nedokončenie strednej školy	Cenová dostupnosť bývania
Nezamestnanosť	Nerovnosť v rodinných príjmoch

Index sociálneho zdravia je orientovaný na dlhodobé porovnávanie a vyhodnocovanie udržateľnosti komunit. Pre krátkodobé vyhodnocovanie a monitorovanie je potrebné použiť jednoduchšie kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele:

Kvantitatívne ukazovatele:

- počet mestských častí zapojených do realizácie modelu „Mosty z chudoby“
- počet vytvorených fór udržateľnosti
- počet vyškolených facilitátorov
- počet vyškolených účastníkov školenia „Napredovania“
- počet plánov osobných zmien
- počet rozpracovaných akčných plánov (a iných rozvojových dokumentov)

Kvalitatívne ukazovatele:

- vytvorenie centra udržateľnosti
- vytvorenie strategického partnerstva na úrovni mesta
- vytvorenie nadácie na podporu udržateľného rozvoja mesta

1.4. Budovanie spolupráce - premostenie

Všeobecné princípy budovania spolupráce zástupcov rôznych spoločenských tried a rôznych sektorov (Premosťovací model) sú nasledovné:

- 1. Zhromaždiť pri okrúhлом stole všetky spoločenské triedy a rasy**
 - a. Zísť sa pri riešení problémov
 - b. Rozprávať sa s ľuďmi – nie o nich, za nich alebo k nim

- 2. Zhromaždiť pri okrúhлом stole všetky sektory**
 - a. Medzi sektory patrí: štátne úrady a organizácie, samospráva, sociálne agentúry, obchodné/súkromné spoločnosti, občianske/mestské agentúry, komunitné a cirkevné organizácie
 - b. Prítomnosť každého sektora je potrebná; stále treba do spolupráce zapájať nový a nový sektor
 - c. Každý sektor hrá kľúčovú úlohu; napr. obchodný sektor vytvára finančný kapitál, niečo, čo iné sektory nedokážu

- 3. Zhromaždiť pri okrúhлом stole všetky politické presvedčenia**
 - a. Zabezpečiť dialóg o chudobe a prosperite, ktorý presahuje “buď/alebo” a zmysluplne adresuje udržateľnosť komunít
 - b. Vyriešiť konkrétne lokálne problémy

- 4. Stabilizovať životné prostredie a budovať zdroje**
 - a. Chudoba je definovaná ako stupeň, v ktorom osoba nie je schopná prežiť bez ďalších zdrojov, preto kľúčovým cieľom Mostiacich komunít je budovanie zdrojov
 - b. Budovať zdroje je jednoduchšie, ak každodenná skúsenosť a prostredie, v ktorom ľudia žijú je stabilné
 - c. Na budovanie zdrojov sú potrebné skutky jedinca, rodiny a komunity

- 5. Adresovať všetky príčiny chudoby**
 - a. Mostiace komunity musia použiť najobsiahlejší a cielený prístup pri adresovaní všetkých príčin chudoby
 - b. Je oveľa zložitejšie adresovať politické/ekonomické prvky ako individuálne, preto adresnosť musí byť cielená
 - c. Schéma trvalo udržateľného rozvoja komunít je konkrétny prístup k odhaleniu všetkých príčin chudoby, rovnako slúži aj ako nástroj plánovania

- 6. Poskytnúť dlhodobú podporu počas prechodného štádia**
 - a. Čím je rozdiel medzi zárobkom jedinca a blahobytom väčší, tým je zložitejšie dostať sa z chudoby
 - b. Stredná trieda a pracujúca chudobná vrstva to taktiež nemá ľahké a počet ľudí, ktorí sa ocitli v chudobe sa zvyšuje. Počas nasledujúcich niekoľkých rokov bude čoraz zložitejšie pomôcť ľuďom dostať sa z chudoby a budovať prosperujúce komunity
 - c. Zapojiť ľudí v chudobe, aby zastrešovali prácu pri prekonávaní prekážok a boli prítomní pri vytváraní nových partnerstiev a prístupov

7. Vytvoriť trvalo udržateľné komunity

- d. Všetky komunity majú za úlohu preniesť vysokú kvalitu života na nasledujúcu generáciu
- e. Ľudia v chudobe musia byť zahrnutí do skupiny, ktorá "sa ráta" ako súčasť komunity
- f. Uistiť sa, že cieľom je vytvoriť prosperujúcu, zdravú, trvalo udržateľnú komunitu, v ktorej sa darí každému členovi

1.5. Fórum udržateľnosti

Fórum udržateľnosti je koordinačná inštitúcia na úrovni komunít mesta/ mestských častí, ktorá dohliada na realizáciu práce s vylúčenými občanmi a komunitami vo svojej mestskej časti a organizuje všetky potrebné aktivity v prospech úspešného napĺňania cieľov tejto práce.

Vznik fóra udržateľnosti iniciuje mestská časť, avšak samotné fórum si musí udržať svoju pozíciu politickej a podľa možnosti aj ekonomickej nezávislosti. V opačnom prípade stratí svoj kredit vierohodnej a užitočnej inštitúcie, ktorá slúži bez protekcie všetkým občanom a komunitám v mestskej časti.

Zo začiatku môže byť fórum udržateľnosti neformálnym združením nadšencov aktivít udržateľnosti, alebo sa ho môže ujať mimovládna organizácia rôzneho právneho typu, ktorá vyvíja aktivity podobného druhu. Neskôr sa môže fórum udržateľnosti právne etablovať a vystupovať ako samostatná organizácia. Poslednou možnosťou je situácia, keď sa fórum udržateľnosti stane pobočkou centra udržateľnosti, ktorého pôsobnosť pokrýva územie celého mesta.

Popíšme úlohy fóra udržateľnosti v mestskej časti:

- Realizácia modelu „Mosty z chudoby“
- Realizácia školiaceho programu „Napredovanie“
- Koordinácia partnerstva zainteresovaných organizácií v mestskej časti
- Spolupráca s centrom udržateľnosti
- Základné poradenstvo pre absolventov školenia „Napredovanie“
- Účast' na prípravách akčných plánov a rozvojových plánov mestskej časti

2. Časť b.) – práca na úrovni mesta

2.1. Vytvoriť podporný systém pomoci a prepojenia spolupráce medzi mestom a mestskými časťami

2.1.1. Vytvoriť koordinačné centrum pre riešenie udržateľnosti komunít v meste (Centrum udržateľnosti)

Centrum udržateľnosti je koordinačná inštitúcia na úrovni mesta, ktorá dohliada na realizáciu práce s vylúčenými občanmi a komunitami v meste a organizuje všetky potrebné aktivity tejto práce.

Vznik centra udržateľnosti iniciuje mesto, avšak samotné centrum udržateľnosti si musí udržať svoju pozíciu politickej a podľa možnosti aj ekonomickej nezávislosti. V opačnom prípade stratí svoj kredit vierohodnej a užitočnej inštitúcie, ktorá slúži bez protekcie všetkým občanom a komunitám v meste.

Zo začiatku môže byť centrum udržateľnosti neformálnym združením nadšencov aktivít udržateľnosti, alebo sa ho môže ujať mimovládna organizácia rôzneho právneho typu, ktorá vyvíja aktivity podobného druhu. Neskôr sa môže centrum udržateľnosti právne etablovať a vystupovať ako samostatná organizácia.

Popíšme úlohy centra udržateľnosti v meste :

- Koordinácia realizácie modelu „Mosty z chudoby“, včítane zberu údajov, výskumu a medializácie práce a jej výsledkov
- Koordinácia realizácie školiaceho programu „Napredovanie“
- Vytvorenie a koordinácia partnerstva zainteresovaných organizácií - strategických inštitúcií
- Zosieťovanie všetkých fór udržateľnosti v meste a koordinácia ich činnosti
- Špeciálne poradenstvo a sprevádzanie absolventov školenia „Napredovanie“
- Supervízia pre sociálnych pracovníkov mesta a mestských častí
- Účasť na prípravách rozvojových plánov mesta
- Poradný orgán pre udržateľný rozvoj mesta

Pre plnenie týchto úloh musí mať centrum udržateľnosti minimálne dve oddelenia:

- oddelenie poradenstva,
- oddelenie zamestnanosti.

2.1.2. Založiť mestskú nadáciu

Cieľom nadácie na podporu udržateľného rozvoja mesta je realizácia a podpora činnosti, ktoré budú

- aktivizovať občanov mesta,
- zvyšovať občiansku zodpovednosť,
- posilňovať svojpomoc občanov,
- uplatňovať myšlienky udržateľnosti komunit,
- upevňovať pozíciu strednej triedy.

Nadácia vytvorí podmienky pre vzájomnú pomoc a podporu občanov mesta medzi sebou navzájom.

Pre svoju úspešnú činnosť bude musieť nadácia vytvoriť niekoľko dôležitých nosných programov:

- program filantropie,
- program fundraisingu,
- program dobrovoľníctva,
- grantový program.

2.2. Financovanie

2.2.1 Finančné zdroje

Vzhľadom na charakter navrhovaných opatrení a konkrétnych aktivít v časti A je potrebné zabezpečiť financovanie viaczdrojovo. Finančné zdroje môžeme rozdeliť do týchto hlavných kategórií:

1. Externé – zahraničné finančné zdroje:

- Euro fondy, finančné mechanizmy,
 - Zahraničné nadačné granty,
 - Zahraničné zbierky a dary,
 - Zahraničné podnikové granty.
2. Externé -domáce (štátne, regionálne) finančné zdroje:
- Verejné zdroje na národnej a miestnej úrovni,
 - Domáce nadačné granty,
 - Domáce podnikové granty,
 - Dary od jednotlivcov,
 - Asignácia 2% z dane z príjmu FO a PO.
3. Interné – finančné zdroje na báze samofinancovania.

V nasledujúcom texte popíšeme konkrétne finančné zdroje, ktoré by bolo možné využiť na financovanie navrhovaných riešení.

DOMÁCE ZDROJE NA ÚROVNI REGIONÁLNYCH SAMOSPRÁV:

TSK MESTO

DOMÁCE ZDROJE NA ÚROVNI ŠTÁTNEJ SPRÁVY (MINISTERSTVA, ŠTÁTNE FONDY):

Dotácie zo štátneho rozpočtu:

Poskytovanie dotácií z rozpočtových kapitol rezortov sa riadi vlastnými predpismi a výnosmi.

Informácie a údaje o dotáciách z finančných prostriedkov vyplývajúcich zo zákona o štátnom rozpočte a o dotáciách z výťažku lotérií a iných podobných hier vyplývajúcich zo zákona SNR č. 194/1990 Zb.

Úrad vlády SR: poskytovanie dotácií v súlade s výnosom z predchádzajúceho rozpočtového roku. (Riešenie problémov rómskej komunity).

Ministerstvo financií SR: MF poskytuje príspevky Protidrogovému fondu.

Ministerstvo práce SR: poskytovanie dotácií v súlade s výnosom z predchádzajúceho rozpočtového roku. (humanitné účely mimovládny organizáciám).

Ministerstvo školstva SR: poskytovanie dotácií v súlade s výnosom z predchádzajúceho rozpočtového roku. (Podpora práce s deťmi a mládežou).

ZAHRANIČNÉ ZDROJE: EUROFONDY, FINANČNÉ MECHANIZMY

Vybrané operačné programy podľa Národného strategického referenčného rámca 2007 – 2013:

OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia (fond ESF) – v pôsobnosti Ministerstva práce SR

Vybrané prioritné osi/opatrenia:

- Podpora sociálnej inklúzie/zvyšovanie profesionality výkonu a budovanie ľudských kapacít v oblasti sociálnej inklúzie (Výzvu vyhlasuje FSR –Fond sociálneho rozvoja),
- Podpora zvyšovania dostupnosti, kvality a efektívnosti služieb starostlivosti, ktoré zlepšujú prístup ohrozených a marginalizovaných skupín populácie na trh práce a do spoločnosti (Výzvu vyhlasuje FSR –Fond sociálneho rozvoja),
- Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce .../ Programy vzdelávania a prípravy pre trh práce znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie so zreteľom na osoby z marginalizovaných rómskych komunít (Výzvu vyhlasuje FSR –Fond sociálneho rozvoja),
- Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce .../podpora tvorby nových pracovných miest vrátane projektov podpory samozamestnania... (Výzvu vyhlasuje FSR –Fond sociálneho rozvoja),
- Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života (Výzvu vyhlasuje FSR – Fond sociálneho rozvoja),

OP Vzdelávanie (fond ESF) – v pôsobnosti Ministerstva školstva SR

Vybrané opatrenia:

- Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít,
- Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami,
- Podpora ďalšieho vzdelávania.

Všetky výzvy sú vyhlasované prostredníctvom Agentúry Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EU (ASFEU).

Lokálna stratégia komplexného prístupu – v pôsobnosti Úradu vlády SR/Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Pilotná výzva na predkladanie žiadostí, ktorá bola vyhlásená 4.12.2008 a má priebežný charakter. Žiadosti sa prijímajú do 20.12.2009.

Výzvy na predkladanie žiadosti o poskytnutie podpory Lokálnej stratégie komplexného prístupu je „Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov Marginalizovaných rómskych komunít a zlepšenie ich životných podmienok.“

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity s riadiacimi orgánmi pre 6 operačných programov (ROP, OP V, OP ZaSI, OP KaHR, OP ŽP, OP Z), ktoré v zmysle NSRR pre programové obdobie 2007-2013 spadajú pod komplexný prístup, vymedzil oblasti pôsobenia v prospech marginalizovaných rómskych komunít. Na základe potrieb vytypovaných oblastí/mikroregiónov a predpokladu realizácie komplexných projektov bola určená indikatívna alokácia na realizáciu komplexných projektov na úrovni NSRR vo výške 200 miliónov EUR.

FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP A NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS:

Čerpanie prostriedkov z finančných mechanizmov sa na Slovensku realizuje nasledovnými formami pomoci:

Individuálny projekt je ekonomicky nedeliteľný súbor prác s jasne identifikovaným cieľom. Môže obsahovať jeden alebo viac podprojektov. Minimálna výška príspevku zo zdrojov finančných mechanizmov je 250 tis. EUR.

Blokové granty sú fondy vytvorené s jasne definovaným účelom, z ktorých je možné poskytnúť finančnú pomoc jednotlivcom, organizáciám alebo inštitúciám. Blokované

granty sú zamerané na pomoc pri implementácii projektov, kde konečný užívateľ je príliš malý na to, aby jeho projekt bol z hľadiska efektívnosti nákladov administrovaný na individuálnej báze.

Blokové granty pre tretí sektor:

- Blokovaný grant pre sociálne záležitosti (výzvy vyhlasuje sprostredkovateľ nadácia SOCIA)
- Blokovaný grant pre trvalo udržateľný rozvoj (výzvy vyhlasuje sprostredkovateľ Ekopolis).

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS:

Hlavným cieľom aktivít podporovaných zo Švajčiarskeho finančného mechanizmu je znižovanie ekonomických a sociálnych disparít v rámci územia EÚ a zabezpečenie zásady trvalo udržateľného rozvoja v nasledovných prioritných oblastiach:

- Bezpečnosť a stabilita;
- Životné prostredie a infraštruktúra;
- Súkromný sektor;
- Ľudský a sociálny rozvoj;
- Osobitné prídely (Blokový grant, Twinningový blokovaný grant).

ĎALŠIE EXTERNÉ ZDROJE FINANCOVANIA:

- Asignácia 2% z dane fyzických a právnických osôb: po založení neziskovej organizácie „Centrum udržateľnosti“ a splnení formálnych registračných podmienok je možné využiť aj túto formu financovania.
- Podpora zo strany podnikateľského sektora : Obrovskou šancou je využiť potenciálnu priazeň podnikateľov pri spracovaní programu fundraisingu pre komunitnú nadáciu mesta.
- Dary od jednotlivcov: individuálna podpora jednotlivcov – fyzických osôb vo forme peňažných resp. nepeňažných darov, ktoré sú účelovo viazané.

INTERNÉ ZDROJE (SAMOFINANCOVANIE):

- pravidelné členské príspevky (napr. od zakladateľov, resp. členov správnej rady),
- čiastočné spoplatnenie niektorých poskytovaných služieb,
- podnikateľská činnosť založenej inštitúcie „Centrum udržateľnosti“ (komerčné poskytovanie služieb: napr. akreditované kurzy/školenia pre tretie subjekty).

Odborný garant: v sociálnej	PhDr. Judita Varcholová – Rada pre poradenstvo práci, Košice
Spracovávateľ materiálu: v sociálnej	Mgr. Lenka Varcholová – Rada pre poradenstvo práci, Košice
v sociálnej	PhDr. Judita Varcholová – Rada pre poradenstvo práci, Košice
práci,	Mgr. Miroslav Cangár – Rada pre poradenstvo v sociálnej Bratislava
Spolupracovali:	Mgr. Janka Dudoňová – vedúca útvaru sociálnych služieb a starostlivosti o občana, mesto Považská Bystrica
Považská	Viera Remišová - útvar sociálnych služieb a starostlivosti o občana – evidencia obyvateľstva, mesto Bystrica
	Melánia Lazarová - útvar sociálnych služieb a starostlivosti o občana – matrika, mesto Považská Bystrica
a starostlivosti	Mgr. Zdenka Danižová - útvar sociálnych služieb o občana – sociálne služby, mesto
Považská Bystrica	
	Mgr. Zlatica Bašová – vedúca oddelenia pomoci v hmotnej núdzi, Úrad práce sociálnych vecí a rodiny, mesto Považská Bystrica
ochrana	Ing. Milan Kremeň – vedúci oddelenia sociálno-právna detí a mládeže a prevencie, Úrad práce a rodiny, mesto Považská Bystrica
sociálnych vecí	
	Ing. Melánia Miklošová – vedúca oddelenia informačno- poradenských a sprostredkovateľských práce sociálnych vecí a rodiny, mesto
služieb, Úrad	
Považská Bystrica	
mesto	Ing. Anna Hošťáková – riaditeľka sociálnej poisťovne, Považská Bystrica

Použitá literatúra, Zdroje čerpania informácií

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVR SR (2009)
- Komunitné plánovanie sociálnych služieb – PhDr. Woleková, SOCIA (2004)
- PHSR mesto Považská Bystrica
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- www.statistics.sk
- www.povazska-bystrica.sk
- Obce, mestá, regióny a sociálne služby, Praha 1977
- Kolektív autorov : Príručka objavovateľa stratených území, 2003, Nadácia M. Šimečku
- Otázky merania chudoby, 2004 , Nadácia FES
- Ruby K.Payne, PhD, Philip E.DeVol : Bridges out of poverty, Mosty z chudoby, 2006, Aha Procces, USA
- Phiip E. DeVol : Getting Ahead, Napredovanie – facilitator notes ,2006, Aha Procces, USA
- Philip E. DeVol : Getting Ahead, Napredovanie – Building your Resources for a better life,2006, Aha Procces, USA